

บทที่ 3

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ของข้าราชการการเมือง

ข้าราชการการเมือง

การห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมนั้นเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่แล้ว แต่ในส่วนของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 นั้นถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้เป็นครั้งแรกกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในสมัยที่มี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดบ้างที่อยู่หรืออาจอยู่ในข่ายต้องห้ามกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามกฎหมายดังกล่าวนี้ กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้พิจารณา กำหนดและได้กำหนดเฉพาะตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีแล้ว ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีตำแหน่งใดบ้างที่อาจอยู่ในข่ายต้องบังคับในลักษณะเดียวกันอาจพิจารณาได้จากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ให้คำนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

ในเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ตามกฎหมายที่ผลบังคับใช้อยู่ในขณะที่รัฐบาลมาจากการเลือกตั้งและมีอำนาจบริหารประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกอบด้วยผู้ดำรงเป็น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่น ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในส่วน of ข้าราชการการเมืองอื่น ตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้ คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2535 บัญญัติให้ข้าราชการการเมืองได้แก่บุคคลซึ่งรับราชการการเมือง คือ นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการทบวง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี ที่ปรึกษารัฐมนตรีและที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เลขานุการนายกรัฐมนตรี รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง โฆษกประจำ

สำนักนายกรัฐมนตรี รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535 กำหนดให้ ตำแหน่งข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองมี คือ ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา ที่ปรึกษา รองประธานรัฐสภา ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร ที่ปรึกษา รองประธานวุฒิสภา ที่พิชิการองประธานสภาผู้แทนราษฎร เลขานุการประธานรัฐสภา เลขานุการ รองประธานรัฐสภา เลขานุการประธานวุฒิสภา เลขานุการประธานสภาผู้แทนราษฎร เลขานุการ รองประธานวุฒิสภา เลขานุการรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภา ผู้แทนราษฎร

ส่วนผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ มีเช่น สมาชิกสภา และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาและนายกเมืองพัทยา สมาชิกสภาและนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล

เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะเห็นได้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่กำหนดไว้ใน กฎหมายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ส่วนหนึ่งจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับชาติ ซึ่งประกอบด้วยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ และผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองที่เป็นผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีจำนวนตามที่กฎหมายบัญญัติ ไว้ชัดเจนแล้ว และเมื่อรวมผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งหมดตามที่กฎหมายกำหนดไว้นั้นจะมี จำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะในส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งบริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นแต่ละแห่งจะมีจำนวน เท่าใดเป็นไปตามกฎหมายกำหนด แต่สำหรับจำนวนราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่รวมทั้งหมด 7,951 แห่ง³⁸ แยกได้ คือ เทศบาลมีจำนวน 1,129 แห่ง ประกอบด้วยเทศบาลนคร 20 แห่ง เทศบาลเมือง 84 แห่ง และ เทศบาลตำบล 1,025 แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด 75 แห่ง การปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) 2 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล 6,971 แห่ง

อย่างไรก็ตามคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้กำหนดให้มี เพียงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเท่านั้น ที่เป็นตำแหน่งต้องห้ามกระทำการอันเป็นการ

³⁸ ประกาศกรมการปกครอง ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2544 เรื่อง แจ้งข้อมูลกรมการ ปกครอง

ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมดังกล่าวข้างต้น ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งอื่น ๆ ทั้งหมด รวมทั้งเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังไม่ได้กำหนด แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเหล่านี้ยังอยู่ในบังคับของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นอีกได้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในขณะที่ดำรงตำแหน่งฝ่ายบริหารภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จะมีก็เพียงคณะรัฐมนตรีที่มี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีเท่านั้น ที่จะตกอยู่ภายใต้การต้องห้ามดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามที่กำหนดบัญญัติไว้ในมาตรา 100 และการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามมาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แต่อย่างไรก็ตามการกระทำในลักษณะเดียวกันนี้อาจเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นด้วยก็ได้ เช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการกระทำอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีตามที่กฎหมายกำหนด จะมีสาระสำคัญ ดังนี้

การห้ามกระทำการในระหว่างเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประกอบด้วย

1) การทำธุรกิจด้วยตนเองหรือเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ คือ การห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี การห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี การห้ามรับสัมปทานหรือคงไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

2) การห้ามมีส่วนได้เสียในธุรกิจเอกชน คือ การห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้

มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย การห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีดังกล่าวต่อไป ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีผู้นั้นแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีผู้นั้นโอนหุ้นให้ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งห้ามมิให้กระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหาร หรือจัดการใด ๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว การห้ามเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชนนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อผลประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจกำกับ ควบคุมหรือตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน จำกัดที่หน่วยงานของรัฐถือหุ้นหรือเข้าร่วมทุน

ตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543³⁹ ได้บัญญัติให้ “รัฐมนตรี” หมายความว่า นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีแต่ละคนในคณะรัฐมนตรี และบัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

- ในห้างหุ้นส่วนจำกัด รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น

- ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด รัฐมนตรีเป็นผู้ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

ในกรณีที่รัฐมนตรีประสงค์จะได้รับประโยชน์จากการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในส่วนที่เกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น ให้รัฐมนตรีดำเนินการดังต่อไปนี้

- แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และ

³⁹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 66 ก 12 กรกฎาคม 2543

• โอนหุ้นส่วนหรือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้นิติบุคคล ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และเมื่อได้ดำเนินการโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นให้กับนิติบุคคลใดแล้ว ให้รัฐมนตรีแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ออนหุ้นส่วนหรือหุ้นนั้น

การรับของขวัญ การห้ามตามกรณีนี้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 ซึ่งออกประกาศโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยตามบทบัญญัติกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด

การห้ามกระทำการหลังพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

การห้ามตามกรณีนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 100 ที่ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการตามที่กำหนดและให้ใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปี และตามมาตรา 103 ที่ให้ผลบังคับใช้กับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีโดยอนุโลม

การห้ามกระทำการมีผลบังคับถึงคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 100 ที่ได้บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการในลักษณะที่กำหนดไว้ นั้นให้นำบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาบังคับใช้กับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐในที่นี้ คือ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย โดยถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสดังกล่าวเป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และตามกรณีนี้หากเจ้าหน้าที่ของรัฐพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้เห็นยินยอมด้วยในการที่คู่สมรสของตนดำเนินกิจการดังกล่าว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่มีความผิด

สำหรับในส่วนของการห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 103 ของกฎหมายฉบับเดียวกันนี้ กลับไม่มีบทบัญญัติในลักษณะให้ผลบังคับใช้กับคู่สมรสด้วย ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะเรื่องการรับทรัพย์สินในลักษณะเป็นการรับของขวัญเป็นสิ่งที่อยู่ห่างไกลหรือไม่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ก็เป็นการเปิดช่องให้คู่สมรสสามารถได้มาซึ่งทรัพย์สินในลักษณะเป็นของขวัญซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและสามารถได้มาโดยไม่มีข้อจำกัด ทั้งสิ้น ต่างกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเองที่มีกฎหมาย

กำหนดให้สามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท หรืออาจจะไม่มีโอกาสได้รับเลย แต่คู่สมรสสามารถรับได้โดยไม่จำกัดจำนวน

ข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการห้ามกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เป็นเรื่องที่ได้กำหนดตามผลที่อาจจะเกิดจากการใช้อำนาจของข้าราชการการเมืองโดยเฉพาะของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้ซึ่งมีอำนาจสูงสุดในการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ในส่วนของการห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 นั้น มีจุดมุ่งหมายที่จะไม่ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีใช้อำนาจหน้าที่ในฐานะที่ตนมีอำนาจกำกับ ดูแล ตรวจสอบหน่วยงานของรัฐกระทำการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายนี้กำหนด

ในการใช้อำนาจในทางบริหารราชการของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีก็ต้องเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีดังกล่าวข้างต้น และการใช้อำนาจบริหารราชการในแต่ละเรื่องก็ต้องเป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ตามความประสงค์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดกฎหมายที่มีข้อบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้บรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหลายได้ตระหนักถึงการใช้อำนาจที่ตนมีอยู่ให้บังเกิดประโยชน์ตามความประสงค์ของกฎหมายนั้น ๆ ที่ถือได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และการที่มีกฎหมายบัญญัติให้รัฐจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตนั้น ก็เป็นสิ่งที่ตอกย้ำว่าการใช้อำนาจของข้าราชการการเมืองต้องอยู่ภายใต้ความมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ได้มาตรฐานด้วย

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่เป็นสาเหตุนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในวันที่ 19 กันยายน 2549

ดังที่กล่าวมาบทที่ 1 ถึงมูลเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 19 กันยายน 2549 คือ มีการกล่าวอ้างถึงการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของรัฐบาล ซึ่งมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ประกอบด้วยเรื่องทั้งหมดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของนายกรัฐมนตรีเอง และอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบดำเนินการของกระทรวงต่าง ๆ คือ กรณีการซื้อขายหุ้นในบริษัทชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) การแปลงค่าสัมปทานมือถือให้เป็นภาษีสรรพสามิต การแปลง

ธุรกิจดาวเทียมให้เป็นธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน การก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิและกรณีเครื่องตรวจวัดถูระเบิด CTX การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การครอบงำกิจการโทรทัศน์เสรี การแต่งตั้งเครือญาติ/คนใกล้ชิดดำรงตำแหน่งข้าราชการระดับสูง กรณีการปล่อยเงินกู้ของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ต่อมาเมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 30 ลงวันที่ 30 กันยายน 2549 ให้มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานหรือโครงการที่ได้รับอนุมัติหรือเห็นชอบโดยบุคคลในคณะรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี ซึ่งพ้นจากตำแหน่งโดยผลการปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอันควรสงสัยว่าจะเป็นการทุจริตหรือประพฤติมิชอบนั้น คณะกรรมการนี้ได้รับพิจารณาโครงการที่อยู่ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลดังกล่าว รวม 13 โครงการ⁴⁰ ประกอบด้วย • การซื้อขายหุ้นบริษัท ชินคอร์ปอเรชัน โครงการจัดซื้อเครื่องตรวจสอบวัตถุระเบิด ซีทีเอ็กซ์ 9000 โครงการจัดซื้อกล้อง 90 ล้านคัน โครงการซื้อขายที่ดินย่านถนนรัชดาภิเษก การออกสลากพิเศษเลขท้าย 2-3 ตัว โครงการก่อสร้างท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินในสนามบินสุวรรณภูมิ ธนาคารกรุงไทยปล่อยสินเชื่อแก่บริษัทในกลุ่ม บริษัท กฤษณานคร จำกัด (มหาชน) โครงการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงของกรุงเทพมหานคร โครงการบ้านเอื้ออาทร โครงการแอร์พอร์ตลิงค์ โครงการธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าให้เงินกู้ประเทศพม่า 4,000 ล้านบาท โครงการเซ็นทรัลเวิลด์ และ กรณีการออกมติดคณะรัฐมนตรีที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ

อย่างไรก็ตาม อาจพิจารณาปัญหาตามกรณีต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบดำเนินการของนายกรัฐมนตรีและกระทรวงที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

นายกรัฐมนตรี

กรณีการขายหุ้นที่ครอบครองชินวัตรและดามาพงษ์ครอบครองอยู่ใน บริษัท ชินคอร์ปอเรชัน จำกัด (มหาชน)

กรณีนี้มีผลสืบเนื่องมาจากรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบกิจการ

⁴⁰ รายงานพิเศษ สืบหาความคืบหน้า-ผลงาน “คตส.” ตรวจสอบทุจริต 13 โครงการ, ข่าวสด วันที่ 16 มีนาคม 2550, น. 6

โทรคมนาคม (ฉบับที่ 2) 2549⁴¹ ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันเสาร์ที่ 21 มกราคม 2549 การประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้เป็นการแก้ไขข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้ได้รับใบอนุญาตตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544⁴² มาตรา 8 วรรคสาม (1) ซึ่งได้บัญญัติไว้คือ

“(1) ผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สองและผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สามต้องมีใช่เป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว และต้องมีสัดส่วนการถือหุ้นของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบห้าของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น รวมทั้งต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันนิติบุคคลต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยด้วย ในการนี้คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตสำหรับประกอบกิจการบางลักษณะหรือบางประเภทที่เป็นนิติบุคคลจะต้องกำหนดข้อห้ามการกระทำอื่นใดที่มีลักษณะเป็นครอบงำกิจการโดยบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยอีกด้วยได้

ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ 2) 2549 ได้แก้ไขมาตรา 8 (1) เป็นดังนี้

“(1) ผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สองและผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สามต้องมีใช่เป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในการนี้คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตสำหรับประกอบกิจการบางลักษณะหรือบางประเภทที่เป็นนิติบุคคลจะต้องกำหนดข้อห้ามการกระทำอื่นใดที่มีลักษณะเป็นครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าวก็ได้”

ในพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542⁴³ ได้บัญญัติให้ “คนต่างด้าว” หมายความว่าถึงนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้น ถือโดยบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือนิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือนิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย ลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ 2) 2549 ได้ระบุเหตุผลการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ “โดยที่กิจการโทรคมนาคมบางลักษณะหรือบางประเภทเป็นกิจการที่ต้องใช้ทุนเป็นจำนวนมากในการดำเนินการและต้องใช้เทคโนโลยีสูง ซึ่งปัจจุบันการพึ่งพาทุนและเทคโนโลยีต่างประเทศยังมีความจำเป็น การกำหนดคุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สองและแบบที่สามโดยให้มีสัดส่วนการถือหุ้นของบุคคลผู้มี

⁴¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 5 ก 20 มกราคม 2549

⁴² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118 ตอนที่ 106 ก 16 พฤศจิกายน 2544

⁴³ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 123 ก 4 ธันวาคม 2542

สัณฐานไทยไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบห้าเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการระดมทุนจากผู้ลงทุนต่างประเทศ หรือหากจะร่วมทุนกับต่างประเทศก็จะติดปัญหาสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าว ดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทั้งรายเดิมและรายใหม่ไม่สามารถพัฒนาโครงข่ายหรือเทคโนโลยีโทรคมนาคม เพื่อจัดการให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพได้เท่าที่ควร สมควรแก้ไขสัดส่วนการถือหุ้นเสียใหม่เพื่อเอื้อต่อการระดมทุนจากนักลงทุนต่างประเทศ...”

หลังจากพระราชบัญญัติประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ 2) 2549 มีผลบังคับใช้เพียง 2 วัน คือ ในวันจันทร์ ที่ 23 มกราคม 2549 ครอบครัวยักษ์และดามายักษ์ ผู้ถือหุ้นใหญ่ใน บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่นครอบครองอยู่ จำนวน 1,487,740,000 หุ้น คิดเป็น 49.59% ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ราคามูลค่าหุ้นละ 49.25 บาท รวมเป็นเงิน 73,271,200,910 บาท (เจ็ดหมื่นสามพันสองร้อยเจ็ดสิบเอ็ดล้านสองแสนเก้าร้อยสิบบาทถ้วน) ขายให้กับบริษัท เทมาเส็ก โฮลดิ้ง จำกัด (พีทีอี) หรือกองทุนเพื่อการลงทุนของรัฐบาลสิงคโปร์ ซึ่งถือว่าเป็นการขายหุ้นที่มีมูลค่าสูงที่สุดในประเทศไทย ผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งเป็นเหตุให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการได้รับยกเว้นการเสียภาษี ช่วงเวลาที่ดำเนินการขายหุ้น และกิจการสื่อมวลชนที่มีความสำคัญต่อชาติ ต้องตกไปอยู่ในการบริหารของต่างชาติ นอกจากนั้นผู้วิจารณ์ยังได้ตั้งข้อสงสัยถึงความตั้งใจของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ที่ว่าตระกูลชินวัตรตัดสินใจขายหุ้นทั้งหมดออกไป เพื่อต้องการลบคำวิพากษ์วิจารณ์ที่มีมาตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยแรกว่า การดำรงตำแหน่งที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายและการถือหุ้นหรือมีบุคคลใกล้ชิดถือหุ้นในกิจการที่จะได้รับผลสำเร็จจากนโยบายรัฐบาลในเวลาเดียวกันนั้น เป็นการขัดกันทางผลประโยชน์ โดยผู้วิจารณ์ได้ตั้งคำถามว่าถ้าหากมีความตั้งใจเช่นนั้นจริงทำไมไม่ขายหุ้นทั้งหมดตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อปี 2544 พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ตอบว่า เนื่องจากหุ้นเป็นจำนวนมาก การจะหาผู้ซื้อหุ้นไม่ใช่เรื่องง่าย และอีกประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนและอยู่ระหว่างตรวจสอบ คือ กรณีที่มาของหุ้นจำนวนเพิ่มเติมของนายพานทองแท้ ชินวัตร และ นางสาวพินทองทา ชินวัตร ในขั้นตอนซึ่งได้ระบุว่ามีมาจากริช อินเวสต์เมนต์ : ARI จำนวนเท่ากันคนละ 164,600,000 บาท⁴⁴

ตามข้อวิพากษ์วิจารณ์ในแต่ละกรณีดังกล่าวมีข้อเท็จจริงที่ปรากฏ คือ

(1) กรณีการเสียภาษีจากการขายหุ้น บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2496⁴⁵ มาตรา

⁴⁴ <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B%97%E0%>

⁴⁵ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 70 ตอนที่ 12 วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2496

42 บัญญัติให้เงินได้พึงประเมินประเภทต่าง ๆ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ สำหรับเกี่ยวกับกรณีการเสียภาษีของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และครอบครัวชินวัตรนั้น ปรากฏข้อเท็จจริงกรณีขายหุ้นชินคอร์ป⁴⁶ ระบุว่ากรณียกเว้นภาษีการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์เป็นไปตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2517⁴⁷ ซึ่งบัญญัติไว้คือ

มาตรา 6 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (21) (22) (23) และ (24) ของมาตรา 42 แห่งประมวลรัษฎากรซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 206 ลงวันที่ 15 กันยายน 2515

“(21) ประโยชน์ที่ได้จากการจำหน่ายตั๋วเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ตามมาตรา 40 (4)(ก) ซึ่งบริษัทเป็นผู้ออกและผู้รับมิใช่เป็นผู้ทรงคนแรก

(22) เงินได้จากการขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(23) เงินได้จากการขายหน่วยลงทุนในกองทุนรวม

(24) เงินได้ของกองทุนรวม”

สำหรับเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว ระบุไว้ว่า “โดยที่ในปัจจุบันมีกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้บังคับและเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักทรัพย์ สมควรปรับปรุงประมวลรัษฎากรเพื่อพัฒนาหลักทรัพย์”

อย่างไรก็ตาม กรณี จาคิดกนิช⁴⁸ กล่าวถึงภาษีในการซื้อขายหุ้นว่า กรณีการขายหุ้นในบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์โดยบุคคลธรรมดาต้องเสียภาษีหรือไม่ต้องพิจารณาถึงที่มาของหุ้นในแต่ละกรณีด้วย คือ

กรณีการขายหุ้นของ Ample Rich วันที่ 20 มกราคม 2549 Ample Rich ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนที่หมู่เกาะ บริติช เวอร์จิน ได้ขายหุ้นชินคอร์ป จำนวน 329.2 ล้านหุ้นให้แก่ นายพานทองแท้ และ นางสาวพินทองทา ชินวัตร ในราคาหุ้นละ 1 บาท และสามวันถัดมาบุคคลทั้งสองนำหุ้นจำนวนนี้ไปขายต่อให้แก่เทมาเส็กในราคาหุ้นละ 49.25 ล้านบาทคิดเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้นกว่า 16,200 ล้านบาท หรือเป็นส่วนต่างที่เป็นกำไรถึง 15,800 ล้านบาท โดยไม่เสียภาษีแม้แต่บาทเดียว ส่วนการที่ Ample Rich ไม่ได้ขายหุ้นให้แก่เทมาเส็กโดยตรงเพราะ Ample Rich เป็นนิติบุคคลไม่ใช่บุคคลธรรมดาที่ได้รับยกเว้นภาษีจากการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ การขายหุ้นโดยตรงจะทำให้ Ample Rich ต้องเสียภาษีร้อยละ 30 หรือคิดเป็นเงินประมาณ 5,200 ล้านบาท และการที่ Ample Rich ขายหุ้น

⁴⁶ ข้อเท็จจริงกรณีขายหุ้นชินคอร์ป, น. 26-28

⁴⁷ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 90 ตอนที่ 228 วันที่ 30 ธันวาคม 2517

⁴⁸ กรณี จาคิดกนิช, คดีเลี่ยงภาษี ชินคอร์ป & เทมาเส็ก 73,000 ล้านบาท, สมุดปกดำ เมนูคอร์ปชั่น ระบอบทักษิณ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์รัฐไทย, 2550), น. 3-8

ในราคาทุนที่ซื้อหรือราคาพาร์ คือ หุ่นละ 1 บาท ก็เพื่อไม่ให้เกิดกำไรที่จะต้องนำไปเสียภาษีอากร กับมีปัญหาว่าการซื้อขายหุ่นนี้เป็นการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์หรือไม่ เพราะหากเป็นการซื้อขาย หุ่นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดและเป็นการขายในตลาดหลักทรัพย์ผู้ซื้อไม่ต้องเสียภาษี แต่หากเป็น การซื้อขายนอกตลาดหลักทรัพย์ การซื้อขายหุ่นนั้นต้องเสียภาษี

กรณีการโอนหุ้นให้แก่นายบรรณพจน์ ดามาพงษ์ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2540 คุณหญิง พจมาน ชินวัตร ได้โอนหุ้นให้แก่ นายบรรณพจน์ ดามาพงษ์ ซึ่งเป็นหุ้นซื้อมาจาก นางสาวดวงตา วงศ์ภักดี คนรับใช้ที่ถือหุ้นไว้แทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร จำนวน 4.5 ล้านหุ้น ๆ ละ 164 บาท รวม 738 ล้านบาท โดยคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นคนออกเงินค่าหุ้นและค่าธรรมเนียมให้ทั้งหมด การโอนหุ้นในกรณีนี้ กรมสรรพากรได้ตอบว่าเป็นการโอนหุ้นในโอกาสประเพณีงานแต่งงานของ นายบรรณพจน์ ดามาพงษ์ จึงไม่ต้องเสียภาษี แต่จากการตรวจสอบพบว่า นายบรรณพจน์ ดามาพงษ์ ได้แต่งงานตั้งแต่วันที่ 12 มกราคม 2539 และมีลูกคนแรกเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2539 แต่มีการโอนหุ้น เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2540 และการโอนหุ้นให้ครั้งนี้มีมูลค่าถึง 738 ล้านบาท ซึ่งศาลฎีกา เคยวินิจฉัยว่าการให้ที่ไม่ต้องเสียภาษีต้องอยู่ภายในขอบเขตจำกัด

การโอนหุ้นแบบให้เปล่านี้โดยปกติถือว่าเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษีร้อยละ 37 ในการ โอนหุ้นตามกรณีดังกล่าวมีภาระที่ต้องเสียภาษีมูลค่า 237 ล้านบาท

กรณีการซื้อขายหุ้นกันเองในตระกูลชินวัตร มีการซื้อขายหุ้นกัน 3 ครั้ง คือ

ครั้งแรก วันที่ 1 กันยายน 2543 พันตำรวจโท ทักษิณ และ คุณหญิง พจมาน ชินวัตร ขายหุ้นใน บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้แก่ นายพานทองแท้ ชินวัตร จำนวน 73,395,000 หุ้น ราคาหุ้นละ 10 บาท ขณะที่ราคาในตลาดอยู่ที่ 150 บาท ทำให้นายพานทองแท้ ชินวัตรได้รับผลประโยชน์จากส่วนต่างราคาหุ้นเป็นเงิน 10,275 ล้านบาท

ครั้งที่สอง คุณหญิง พจมาน ชินวัตร ขายหุ้นใน บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้แก่นายบรรณพจน์ ดามาพงษ์ จำนวน 26,825,000 หุ้น ราคาหุ้นละ 10 บาท ในขณะที่ราคาตลาด 150 บาท ทำให้นายบรรณพจน์ ดามาพงษ์ ได้รับผลประโยชน์จากส่วนต่างราคาหุ้นเป็นเงิน 3,755 ล้านบาท

ครั้งที่สาม พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ขายหุ้นในบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้แก่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร น้องสาว จำนวน 2 ล้านหุ้นในราคาหุ้นละ 10 บาท ขณะที่ ราคาตลาด 150 ล้านบาท ทำให้ผู้ซื้อได้รับผลประโยชน์จากส่วนต่างราคาหุ้นเป็นเงิน 280 ล้านบาท

การซื้อขายหุ้นในลักษณะดังกล่าวเคยมีกรณีที่นายเรืองไกร ลีกิจวัฒนะได้ซื้อหุ้นของ บริษัทหนึ่งจากบิดาในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด ทำให้มีกำไรทันที 55,000 บาท ซึ่งปรากฏในเวลา ต่อมาว่ากรมสรรพากรได้เรียกเก็บภาษีเงินได้จากเงินในส่วนต่างนี้ด้วย

กรณี จาติกวณิช ได้กล่าวสรุปเรื่องการขายหุ้นในบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ว่า การขายหุ้นผ่านตลาดหลักทรัพย์ให้แก่ Temasek ที่เป็นปัญหา คือ การซื้อขายหุ้นต่าง ๆ

ในกลุ่มวงศาณาญาติในช่วงก่อนหน้านี้นี้ที่มีรูปลักษณะการหลีกเลี่ยงภาษีโดยความร่วมมือของกรมสรรพากรอย่างเห็นได้ชัด

(2) การดำเนินการขายหุ้น

การดำเนินการขายหุ้นของบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีการเคลื่อนไหวในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การดำเนินการในภาครัฐ ส่วนที่เกี่ยวกับการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม คือ จากเอกสารเรื่อง ขายหุ้นชินคอร์ปไม่ได้ขายชาติ ไม่ได้ขายดาวเทียม⁴⁹ ระบุว่าพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ได้ยกร่างในสมัยที่มีพรรคประชาธิปัตย์เป็นรัฐบาล โดยมี นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นการยกร่างโดยรีบด่วนเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2543 และสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณารับหลักการในวันที่ 20 กรกฎาคม 2543 ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ ในวันที่ 22 กันยายน 2543 และได้นำเสนอสภาผู้แทนราษฎรและผ่านความเห็นชอบในวาระที่ 2-3 ในวันที่ 27 กันยายน 2543 แล้วส่งให้วุฒิสภาดำเนินการต่อในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543 แต่ดำเนินการไม่แล้วเสร็จเพราะมีการยุบสภาในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543

หลังการเลือกตั้งพ.ศ. 2544 รัฐบาลที่มี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้ประชุมร่วมรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม 2544 มีมติให้นำกฎหมายที่ค้างอยู่มาดำเนินการต่อไป พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ที่ค้างอยู่จึงได้รับการพิจารณาจากวุฒิสภาและส่งคืนให้สภาผู้แทนราษฎรวันที่ 10 ตุลาคม 2544 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2544 ในกฎหมายนี้มีเนื้อความเปลี่ยนแปลงไปจากร่างเดิมของพรรคประชาธิปัตย์ในส่วนที่ได้กำหนดให้ “สัดส่วนผู้ถือหุ้นของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ” ส่วนร่างเดิมของพรรคประชาธิปัตย์คือ “ผู้รับอนุญาตต้องมีใช่เป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว”

หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ไปแล้ว กระทรวงคมนาคมซึ่งมี นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ คค 0206/0300 ลงวันที่ 18 ธันวาคม 2544 กราบเรียนนายกรัฐมนตรี สรุปได้ว่ากระทรวงคมนาคมได้รับข้อร้องเรียนจากบริษัทเอกชนผู้ให้บริการโทรคมนาคม 3 ราย คือ บริษัท โทเทิล แอ็คซัส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ซีพี ออเร็นจ์ จำกัด และ บริษัท ไทยเทเลโฟน แอนด์ เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ขอให้กระทรวงคมนาคมพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติ

⁴⁹ ขายหุ้นชินคอร์ปไม่ได้ขายชาติ ไม่ได้ขายดาวเทียม, น. 2-3

การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 เนื่องจากผู้ให้บริการโทรคมนาคมเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักการเปิดเสรีอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน และไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจการเงิน การลงทุนของประเทศไทยในปัจจุบัน กระทรวงคมนาคมได้พิจารณาร่วมกับกรมไปรษณีย์โทรเลข องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และบริษัทเอกชนทั้ง 3 รายแล้ว มีความเห็นว่าพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 จะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการประกอบกิจการโทรคมนาคม จึงขอเสนอแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้มีสัดส่วนการถือหุ้นของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 นั้น จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการของเอกชนผู้ประกอบการ เนื่องจากกิจการโทรคมนาคมเป็นกิจการที่ต้องใช้เงินลงทุนสูงและต้องอาศัยเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ลงทุนในประเทศอาจจะไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะทำได้ และจะส่งผลให้เกิดปัญหาต่อการสร้างและขยายโครงข่ายเพื่อการจัดบริการให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้อาจก่อให้เกิดปัญหากับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อมีการแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งจะไม่สามารถตรวจสอบสัดส่วนการถือหุ้นได้ตลอดเวลา จึงเห็นสมควรแก้ไขโดยตัดข้อกำหนดในเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นออกและกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สองและผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สามต้องมีใช่เป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

ต่อมาคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2545 ได้มีมติอนุมัติตามที่คณะกรรมการกถาพเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 5 ที่มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่.....) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สองและแบบที่สาม โดยตัดข้อกำหนดเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นออก เพื่อให้คนต่างด้าวสามารถถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละสี่สิบเก้าของหุ้นทั้งหมด)⁵⁰

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2547 ได้รับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานผลการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Ministers Meeting : AEM) ครั้งที่ 36 และการประชุม AEM กับประเทศคู่เจรจา ระหว่างวันที่ 3-5 กันยายน 2547 ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย สำหรับในส่วนของการหารือทวิภาคีกับกรมการด้านการค้าสหภาพยุโรป ฝ่ายสหภาพยุโรปแสดงความกังวล เกี่ยวกับความล่าช้าของไทยในการแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคมซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการในวาระที่ 2⁵¹

⁵⁰ <http://www.soc.soc.go.th/SLK/Showlis3.asp?pagecode=4218&pdate=20022/0>

⁵¹ <http://www.soc.soc.go.th/SLK/Showlis3.asp?pagecode=286548&pdate=2004/...>

วันที่ 14 กันยายน 2548 สภาผู้แทนราษฎร ได้มีมติให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่...) พ.ศ.ตามที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีการอภิปรายใด ๆ เนื่องจากร่างดังกล่าวเป็นร่างที่ค้างการพิจารณาจากคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้ว⁵² คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 20 เดือน ธันวาคม 2548 รับทราบตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเสนอข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่...) พ.ศ. ที่เห็นควรให้มีการแก้ไขเหตุผลให้สอดคล้องกับการแก้ไขความในร่างมาตรา 4 และร่างมาตรา 5 เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นปัจจุบัน และเห็นชอบให้นำเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการวิสามัญฯ ของสภาผู้แทนราษฎรแก้ไขมาเป็นเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติในการประกาศราชกิจจานุเบกษาต่อไป⁵³

ส่วนการดำเนินการขายหุ้นของ บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) สำหรับกรณีการขายหุ้นผ่านบริษัท AMPLE RICH ในรายงานข้อเท็จจริงกรณีการขายหุ้นชินคอร์ป⁵⁴ AMPLE RICH เป็นบริษัทจดทะเบียนใน British Virgin Island (BVI) ซึ่งเป็นศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศแบบครบวงจรที่สามารถเรียกได้ว่าเป็น Offshore Financial Center : OFC แห่งหนึ่งของโลก ซึ่ง IMF ได้ให้คำนิยาม OFC ว่าเป็นสถานที่รวบรวมกิจกรรมทางการเงินที่ให้บริการทางการเงินแก่ผู้ที่อาศัยอยู่นอกประเทศ ผู้ที่ใช้บริการผ่าน OFC จะได้รับสิทธิประโยชน์ คือ เสียภาษีในอัตราต่ำมาก หรือไม่ต้องเสียเลยในการทำธุรกรรมทางการเงิน จึงทำให้มีกำไรหลังหักภาษีเพิ่มขึ้น ลดอุปสรรคจากกฎระเบียบที่ยุ่งยาก ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย มีทางเลือกในการใช้บริการเงินที่พิเศษหรือเฉพาะด้านและมีตลอด 24 ชั่วโมง ไม่ต้องถูกควบคุมเรื่องอัตราดอกเบี้ย หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน เพราะตลาดภาษี

กรณี บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้โอนหุ้นให้กับ AMPLE RICH มีความปรากฏในหนังสือของ บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2542 ถึงกรรมการและผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย⁵⁵ ว่า

⁵² สำนักข่าวเนชั่น Wednesday, September 14, 2005

<http://sanpaworn.vissaventure.com/shin-corp-deal>

⁵³ <http://www.soc.soc.go.th/SLK/Showlis3.asp?pagecode=57445&pdate=2005/...>

⁵⁴ ข้อเท็จจริงกรณีขายหุ้นชินคอร์ป, น. 1-25

⁵⁵ [http://sanpaworn.vissaventure.com/shin-corp-dealkig\[invd9yh\].oxu](http://sanpaworn.vissaventure.com/shin-corp-dealkig[invd9yh].oxu)

“กรณีที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของ บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของ บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ตามแบบ 246-2 ที่ผู้ถือหุ้นได้แจ้งให้สำนักงาน กตล. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทราบ แล้วนั้น บริษัทฯ ขอชี้แจงเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้ทราบ ดังนี้

ตารางที่ 1 : แสดงการถือหุ้นใน บริษัท AMPLERICH ของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

	เดิม	ใหม่
1. นางพจมาน ชินวัตร	25.00%	25.00%
2 พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	23.75%	11.88%
3. Ample Rich Investments Limited	0%	11.87%
(ถือหุ้นโดย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ทั้งหมด 100 %)	48.75%	48.75

แหล่งที่มา : บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คือ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้โอนหุ้นของ บริษัทฯ จำนวน 11.87% ให้กับ Ample Rich Investments Limited ซึ่งผู้ถือหุ้นถือเป็นบุคคลเดียวกันกับเจ้าของเดิม แสดงให้เห็นว่ามิได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างผู้ถือหุ้นแต่อย่างใด จึงทำให้การเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นดังกล่าวไม่มีผลต่อโครงสร้างผู้ถือหุ้นทั้งทางส่วนตัวและทางบริษัทฯ โดยเฉพาะในส่วนของการบริหารงานบริษัท ฯ ยังคงเป็นเช่นเดิม สำหรับวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ เป็นการเตรียมการเพื่อสนับสนุนที่บริษัทฯ มีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการจัดหาเงินทุนจากต่างประเทศ ผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตามที่ได้แจ้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2542 และเพื่อให้บริษัทฯ ประสบความสำเร็จในการจัดหาเงินทุนจากต่างประเทศดังกล่าว บริษัทฯ มีความจำเป็นต้องสำรองหุ้นบางส่วนจากผู้ถือหุ้นทั้งรายใหญ่และรายย่อย เพื่อทดสอบความสำเร็จและสภาพคล่องของ ADR Level I ก่อนนำหุ้นที่เพิ่มทุนเข้าสู่ ADR Level III หรือจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศสหรัฐอเมริกาต่อไป”

สุวรรณ วลัยเสถียร⁵⁶ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ แถลงว่า

“Ample Rich ก่อตั้งโดย พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2542 พร้อมกับโอนหุ้น ชินคอร์ป 32.92 ล้านหุ้น (พาร์ 10 บาท ต่อมาแตกพาร์เป็น 1 บาท จำนวนหุ้นจึงเพิ่มเป็น 329.2 ล้านหุ้นในปี 2544) ไปเก็บไว้นั้น เพื่อเตรียมตัวนำหุ้นไปขายในตลาดแนสแด็ก

⁵⁶ http://www.ntc.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=2588&Itemid=27

แต่สภาพตลาดแนสแด็กในปี 2543 ตกต่ำมาก บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จึงยกเลิกแผนการเข้าตลาดแนสแด็ก ทำให้หุ้นค้างอยู่ที่ Ample Rich จนถึงปัจจุบัน”

วันที่ 23 มกราคม 2549 นางกาญจนาภา หงษ์เหิร (เลขานุการคุณหญิง พจมาน ชินวัตร) ได้แจ้งต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ว่าเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549 บริษัท Ample Rich ได้ขายหุ้นชินคอร์ปจำนวน 329.2 ล้านหุ้น ให้แก่ นางสาวพิณทองทา และ นายพานทองแท้ ชินวัตร ขณะที่ นางสาวพิณทองทา และ นายพานทองแท้ ชินวัตร โดย นางกาญจนาภา หงษ์เหิร ได้แจ้งต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ในวันเดียวกันว่าได้ซื้อหุ้นมาจาก บริษัท Ample Rich เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549 ราคา 164.6 ล้านหุ้น ในราคาหุ้นละ 1 บาท และระบุว่าด้วยการซื้อ (ได้มา) ผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย⁵⁷ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามปรับเปลี่ยนหุ้นมาเป็นบุคคลธรรมดา เพื่อให้สามารถขายในตลาดหลักทรัพย์โดยไม่เสียภาษี⁵⁸

วันที่ 1 กันยายน 2543 พันตำรวจโท ทักษิณ และคุณหญิง พจมาน ชินวัตร ได้รายงาน ก.ล.ต. ว่าได้อิโณหุ้นชินคอร์ปจำนวน 73.39 ล้านหุ้น หรือ 24.99 % ของทุนจดทะเบียน ให้กับนายพานทองแท้ ชินวัตร บุตรชาย ก่อนลงเล่นการเมือง และวันที่ 1 ธันวาคม 2543 พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้โอนกิจการ Ample Rich ให้บุตรชายคนเดียว

ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องรายงานผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง⁵⁹ มีรายงานกรณีของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร รองนายกรัฐมนตรี (สมัย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ) ได้รับพระบรมราชโองการฯ แต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี ตามประกาศลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2539 ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 โดยได้แสดงเงินลงทุนประเภทหลักทรัพย์จดทะเบียนและอนุญาต 4,999,000,000.- บาท ต่อมาเมื่อพ้นจากตำแหน่ง 1 ปี เมื่อ 6 พฤศจิกายน 2541 พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน เมื่อ 4 ธันวาคม 2541⁶⁰ ได้แสดงรายการเงินลงทุนประเภทหลักทรัพย์จดทะเบียนและรับใบอนุญาต 4,773,429,400.00 บาท และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2548 โดยไม่ได้แสดงรายการเงินลงทุนประเภทหลักทรัพย์จดทะเบียนและรับใบอนุญาต

⁵⁷ <http://www.nidambe11net/economiz/2006q1/2006January26p.4html-135>

⁵⁸ <http://www.nidambe11.net/economiz/2006q1/2006q1/2006february07p3.htm>

⁵⁹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนพิเศษ 51 ง 14 กรกฎาคม 2542

⁶⁰ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนพิเศษ 47 ง 28 เมษายน 2547

ส่วน การขายหุ้นผ่านบริษัท เทมาเส็ก ปรากฏว่าเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2549 กลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่ใน บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วย นางสาวพิณทองทา ชินวัตร ถือหุ้นร้อยละ 20.15 นายบรรพจน์ ดามาพงษ์ ถือหุ้นร้อยละ 13.48 นายพานทองแท้ ชินวัตร 15.29 นางสาว อิงลักษณ์ ชินวัตร ถือหุ้นร้อยละ 0.67 และนางบุษบา ดามาพงษ์ ถือหุ้นร้อยละ 0.0005 รวมทั้งหมดร้อยละ 49.59 โดยขายให้แก่ เทมาเส็ก โฮลดิ้งส์ ของรัฐบาลสิงคโปร์ โดยผ่านบริษัทในไทยชื่อ บริษัท ซีดาร์ โฮลดิ้งส์ ลิมิเต็ด (ซีดาร์) และ บริษัท แอสเพน โฮลดิ้งส์ ลิมิเต็ด (แอส เพน) โดย ซีดาร์เป็นบริษัทที่เทมาเส็กถือหุ้นอยู่ 49% ธนาคารไทยพาณิชย์และบริษัททุกหลายแล้วถือหุ้นในส่วนที่เหลือ 51 % ขณะที่แอสเพนเป็นบริษัทที่เทมาเส็กถือหุ้นแต่ผู้เดียวทางอ้อม⁶¹

Jimmy Phoon กรรมการผู้จัดการอาวุโสของ Temasek Holding (Private) Limited ได้ทำหนังสือชี้แจงต่อมวลชนกรณีการเข้าไปลงทุนใน ซินคอร์ป ว่า การที่ Temasek มาลงทุนในประเทศไทย เพราะเชื่อมั่นถึงความเจริญเติบโตแบบยั่งยืนของไทย Temasek ยังให้การสนับสนุนอย่างแข็งขันกับบริษัทที่มีการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะบริษัทที่มีความเติบโตในตลาดประเทศตนเอง ซินคอร์ป เป็นบริษัทหนึ่งที่เราเห็นว่ามีความสำคัญในภูมิภาค มีความสามารถในการบริหารจัดการ และมีพนักงานที่สามารถ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ Temasek มาลงทุนใน ซินคอร์ป

Simon Elegant⁶² กล่าวว่า การขายหุ้นซินคอร์ปนั้น สื่อมวลชนไทยจะรายงานว่าเป็น เพราะครอบครัวต้องการให้ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ทุ่มเทกับการเมือง อันที่จริงแล้วการขายหุ้นจะทำให้นายกรัฐมนตรีผู้นี้ตัดสินใจดำเนินการทางการเมืองในวาระที่สาม แต่สิ่งจูงใจอาจพิจารณาได้ว่าเป็นเรื่องทางการค้าก็ได้ เพราะเหตุว่ามีข้อเสนอซื้อที่อยากจะปฏิเสธในช่วงเวลาที่มีการประกอบกิจการโทรคมนาคมของไทยมีการแข่งขันกันสูงขึ้น

กระทรวงการคลัง

(1) กรณีการขายที่ดินกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน

การขายที่ดินของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงินได้ดำเนินการประกวดราคาขายที่ดินของกองทุนจำนวน 35 ไร่ 2 งาน กล่าวคือ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2546 ได้ประกวดราคาโดยวิธี E-AUCTION ให้มีการเสนอราคาผ่านอินเทอร์เน็ต กำหนดราคากลาง 870 ล้านบาท

⁶¹ <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%>

⁶² <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1156643.00.html/>

แต่ได้ยกเลิกการประกวดราคาเพราะไม่มีผู้ใดยื่นเสนอราคา ต่อมาในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2546 กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินได้ประกวดราคาขายที่ดินดังกล่าวอีกครั้ง แต่ได้ลดจำนวนที่ดินลงโดยตัดที่ดินไป 2 ไร่เศษ และดำเนินการประกวดราคาโดยใช้วิธียื่นซองเสนอราคา กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินได้ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิยื่นซองเสนอราคา 3 ราย ประกอบด้วย บริษัท แลนด์เอนด์เฮาส์ จำกัด (มหาชน) เสนอราคา 730 ล้านบาท บริษัท โนเบิล ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เสนอราคา 750 ล้านบาท และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เสนอราคา 772 ล้านบาท ซึ่งต่อมากองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงินได้จัดทะเบียนซื้อขายที่ดิน เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2548

ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีในรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2547 นายอากม เอ่งฉ้วน⁶³ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ในขณะนั้น ได้อภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องและได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดซื้อที่ดินตามกรณีดังกล่าว ว่าเป็นการดำเนินการที่ได้มีการเตรียมการมาล่วงหน้าและรีบเร่ง เพื่อให้ผู้ซื้อที่ดินเสียค่าธรรมเนียมตามราคาเดิมเพียงร้อยละ 0.01 คือ 772,000 บาท แต่นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 กรมที่ดินได้กำหนดราคาประเมินราคาที่ดินใหม่ จะทำให้การซื้อขายที่ดินมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 1,200 ล้านบาท และต้องเสียค่าธรรมเนียมโอนที่ดิน 15.44 ล้านบาท และการที่คุณหญิง พจมาน ชินวัตร ทำสัญญาซื้อที่ดินกับกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน เป็นการไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ด้วย

สำหรับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2485 พ.ศ. 2528⁶⁴ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในธนาคารแห่งประเทศไทยเรียกว่า “กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน” ให้กองทุนมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงินให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยมี “ฝ่ายจัดการกองทุน” เป็นเจ้าหน้าที่ และให้มี คณะกรรมการจัดการกองทุนประกอบด้วย ผู้ว่าราชการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการและกรรมการอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 9 คน และให้ผู้จัดการกองทุนเป็นเลขานุการและกรรมการ คณะกรรมการจัดการ กองทุนมีอำนาจหน้าที่วางแผนนโยบายและควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของกองทุน และดำเนินการอื่น

⁶³ อากม เอ่งฉ้วน, คดีซื้อที่ดินกองทุนฟื้นฟูฯ ของคุณหญิง พจมาน ชินวัตร, สมุดปกดำ เมฆุคอร์รัปชันระบอบทักษิณ, (สำนักพิมพ์ธรรมรัฐไทย : กรุงเทพฯ , 2550), น. 43-45

⁶⁴ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 102 ตอนที่ 177 วันที่ 26 พฤศจิกายน 2528

ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมอบหมาย ประธานกรรมการและกรรมการได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่รัฐมนตรีกำหนด เงินกองทุนให้นำมาใช้จ่ายได้เฉพาะเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างการบริหารงานของกองทุนตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย พบว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยมีบทบาทมากที่สุดในการบริหารกองทุน เนื่องจากกองทุนจัดตั้งขึ้นในธนาคารแห่งประเทศไทย “หน่วยจัดการกองทุน” จึงเสมือนเป็นส่วนงานหนึ่งของธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้จัดการกองทุนถูกแต่งตั้งมาจากพนักงานของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งมีผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นประธานกรรมการของคณะกรรมการจัดการกองทุนดังกล่าว⁶⁵

2) กรณีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในกิจการให้บริการโทรคมนาคม

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546⁶⁶ มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในตอนที่ 9 สถานบริการ ของพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2534 และให้ใช้พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชกำหนดนี้แทน ซึ่งได้กำหนดให้กิจการโทรคมนาคมรวมอยู่ด้วย มีอัตราภาษีตามมูลค่าร้อยละ 50

กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ที่ กค 0607/1331 ลงวันที่ 28 มกราคม 2546 เรื่อง การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากบริการ เสนอเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สรุปว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2546 และมีมติอนุมัติร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่) พ.ศ.และร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่...) พ.ศ.โดยมีการกำหนดประเภทของบริการที่จะต้องเสียภาษีสรรพสามิต และเพดานอัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บจากกิจการบริการในแต่ละประเภทไว้ และการที่กฎหมายทั้งสองฉบับมีผลบังคับใช้ กระทรวงการคลังจะต้องกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสมใช้ในการจัดเก็บจากบริการตามพระราชกำหนดทั้งสองให้ผลบังคับใช้พร้อมด้วย จึงขอเสนออัตราภาษีสรรพสามิตที่ใช้จัดเก็บบริการ คือ ในส่วนของกิจการโทรคมนาคม เสนอให้จัดเก็บภาษีสรรพสามิต ดังนี้

⁶⁵ ธิดา อินทรโชติ, ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม : กรณีศึกษาธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ, รายงานการวิจัยของสำนักงาน ก.พ.เรื่องความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม, น. 5-7

⁶⁶ ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 120 ตอนที่ 8 ก. 28 มกราคม 2546

- กิจการโทรศัพท์พื้นฐาน ให้จัดเก็บจากรายรับจากการให้บริการโทรศัพท์ภายในประเทศและรายรับจากการให้บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ เฉพาะในส่วนที่เป็นรายรับภายในประเทศ ในอัตรามูลค่า ร้อยละ 2

- กิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือ วิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ ให้จัดเก็บจากรายรับจากการให้บริการภายในประเทศและรายรับจากการให้บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ เฉพาะในส่วนที่เป็นรายรับภายในประเทศ ตามมูลค่าร้อยละ 10

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตครั้งนี้ เป็นการหักออกจากส่วนแบ่งรายได้ที่มีอยู่เดิมตามข้อกำหนดในสัญญา ซึ่งยังมีส่วนแบ่งรายได้บางส่วนคงเหลืออยู่ เนื่องจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจะต้องกำหนดอัตราภาษีที่จัดเก็บจากคู่สัญญาในเวลาเดียวกัน จึงทำให้มีส่วนแบ่งรายได้ตามข้อตกลงในสัญญาเดิมจากค่าภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บในอัตราดังกล่าว ซึ่งคู่สัญญาต้องนำส่วนแบ่งรายได้จำนวนที่เกินจากค่าภาษีสรรพสามิตส่งให้แก่การสื่อสารแห่งประเทศไทยหรือองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยต่อไปตามข้อสัญญาเดิม ดังนั้นคู่สัญญาเดิมจึงมีภาระเท่าเดิมตามที่กำหนดไว้ในสัญญา จึงนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติร่างประกาศกระทรวงการคลัง และมอบหมายให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดำเนินการเพื่อให้มีการหักภาษีสรรพสามิตออกจากส่วนแบ่งรายได้ที่คู่สัญญาต้องนำส่งให้การสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) หรือองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) ต่อไป

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2546 มีมติอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอร่างประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ลดอัตราและยกเว้นภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่....)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้มีหนังสือ ที่ ทท 0200/170 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2546 ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรี สรุปได้ว่ากระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศได้พิจารณาเห็นว่า ในการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้กับคู่สัญญาในภาครัฐ คู่สัญญาภาคเอกชนจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขร่วมงานการจัดการโทรคมนาคม ส่วนการชำระภาษีสรรพสามิตให้คู่สัญญาภาคเอกชนดำเนินการตามพระราชกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

- กิจการโทรศัพท์พื้นฐาน คู่สัญญาภาคเอกชนจะต้องชำระค่าภาษี โดยสรุปยอดเงินที่ต้องชำระค่าภาษีให้คู่สัญญาภาครัฐทราบทุกสิ้นเดือน เพื่อให้คู่สัญญาภาครัฐสามารถคืนเงินค่าภาษีให้กับคู่สัญญาภาคเอกชนเพื่อนำไปชำระค่าภาษีต่อไป ทั้งนี้ให้คำนวณจากรายรับการให้บริการโทรศัพท์ภายในประเทศและรายรับจากการให้บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศเฉพาะส่วนที่เป็นรายรับภายในประเทศ

- กิจกรรมโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ คู่สัญญาภาคเอกชนจะต้องชำระค่าภาษี โดยคำนวณค่าภาษีจากรายรับการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือวิทยุโทรคมนาคมระบบเซลลูลาร์ และคู่สัญญาภาคเอกชนจะต้องจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนขั้นต่ำให้แก่คู่สัญญาภาครัฐตามจำนวนและกำหนดเวลาตามสัญญาทุกไตรมาส และเมื่อสิ้นปีดำเนินการ แต่ละปีคู่สัญญาภาคเอกชนจะต้องชำระผลประโยชน์ตอบแทนจนเต็มจำนวนตามอัตราที่กำหนดไว้ในสัญญา ทั้งนี้ คู่สัญญาภาคเอกชนมีสิทธินำเงินค่าภาษีที่ได้ชำระแล้วดังกล่าวตลอดทั้งปี (ไม่รวมดอกเบี้ย ค่าปรับ หรือเงินเพิ่มใด ๆ) มาหักออกจากจำนวนเงินผลประโยชน์ตอบแทนที่คู่สัญญาภาคเอกชนต้องจ่ายให้คู่สัญญาภาครัฐเมื่อสิ้นปีดำเนินการได้

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2546 มีมติเห็นชอบตามกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเสนอ

แต่ต่อมาคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2550 มีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกถำรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1 ที่มีมติเห็นควรยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2546 (เรื่องการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตกิจการ โทรคมนาคม) เฉพาะประเด็นการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ให้ผู้สัญญาภาคเอกชนนำค่าภาษีสรรพสามิตไปหักออกจากบางส่วนรายได้ที่คู่สัญญาภาคเอกชนต้องนำส่งให้ผู้สัญญาภาครัฐ รวมทั้งยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2546 (เรื่องจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากบริการ โทรคมนาคม) ที่เห็นชอบแนวทางการดำเนินการเพื่อหักค่าภาษีสรรพสามิตออกจากส่วนแบ่งรายได้ตามที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเสนอ และมอบให้กระทรวงการคลังพิจารณากำหนดอัตราภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บจากบริการกิจการ โทรคมนาคมในอัตราร้อยละศูนย์และให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับเรื่องนี้ไปพิจารณา ประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาระหว่างคู่สัญญาภาครัฐกับภาคเอกชนว่า เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดในพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 หรือไม่ อย่างไร และเสนอแนะแนวทางการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว แล้วให้นำผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป กับอนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศฯ เสนอขอแก้ไขหนังสือกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ ทก 0200.11 (ปคร.) /6659 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2549 หน้า 2 ข้อ 2.2 โดยให้ตัดข้อความ “จึงไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย” ออก

3) กรณี การให้เงินกู้ซื้อเครื่องจักรและพัฒนาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานของพม่า

ในปี 2547 ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (EXIM BANK) ของประเทศไทยได้ปล่อยเงินกู้ประมาณ 4,000 ล้านบาท ในระยะเวลา 12 ปี ในอัตรดอกเบี้ยต่ำพิเศษร้อยละ 3 ต่อปีแก่รัฐบาลพม่า ตาม “โครงการเงินกู้เพื่อซื้อเครื่องจักรกลและพัฒนาประเทศพม่า” ตามมติคณะรัฐมนตรี จนถึงปลายเดือนสิงหาคม 2547 EXIM BANK ได้อนุมัติโครงการและสัญญาว่าจ้างไปแล้วประมาณ 2,377 ล้านบาท ในจำนวนนี้ประมาณ 600 ล้านบาท เป็นการปล่อยกู้เพื่อให้กระทรวงไปรษณีย์และ

โทรคมนาคมของพม่า จัดซื้อจัดจ้างระบบอุปกรณ์ดาวเทียม เพื่อใช้กับบริการของไอพีสตาร์ของบริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ในบริการโทรศัพท์และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ซึ่งโดยปกติตามกฎหมายการลงทุนของพม่า ชาวต่างชาติไม่สามารถเป็นเจ้าของที่ดิน ตลอดจนโครงข่ายโทรคมนาคมในพม่าได้ ทำให้การระดมทุนด้านโทรคมนาคมขั้นพื้นฐานในพม่าเกิดขึ้นได้ยาก ทางเดียวที่พม่าจะสามารถลงทุนในการวางโครงสร้างพื้นฐานได้ต้องมาจากการขอสินเชื่อจากซัพพลายเออร์ (supplier credit) ซึ่งรวมถึงชินแซทเทลไลท์ที่ขายอุปกรณ์หรือโครงข่ายการสื่อสารต่าง ๆ ในพม่าอยู่ก่อนแล้ว การที่ EXIM BANK ได้ให้สินเชื่อแก่รัฐบาลพม่าในการจัดหาระบบอุปกรณ์ดาวเทียมความเร็วสูง จึงเป็นการโอนถ่ายความเสี่ยงจากชินแซทเทลไลท์มายังกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นผู้รับประกันความเสี่ยงของ EXIM BANK ตามกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้จึงทำให้บริษัท ชิน แซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง ไม่ปรากฏว่ารัฐบาลไทยได้กำหนดให้รัฐบาลพม่าต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างบริการโทรศัพท์และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยให้ผู้ประกอบการทุกรายสามารถเข้าแข่งขันอย่างเป็นธรรม ทั้งที่สามารถทำได้ในฐานะเจ้าของเงิน แต่กลับปล่อยให้รัฐบาลพม่ากำหนดว่าต้องเป็นเทคโนโลยีดาวเทียมความเร็วสูงอย่างเดียว⁶⁷

คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (ค.ต.ส.) ได้ระบุว่าเมื่อเริ่มต้นโครงการ รัฐบาลพม่าขอกู้เงินจากรัฐบาลไทยเพียง 3,000 ล้านบาท แต่ภายหลังได้มีการขอเพิ่มวงเงินกู้อีก 1,000 ล้านบาท รวมเป็น 4,000 ล้านบาท เพื่อพัฒนาระบบโทรคมนาคม โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ซึ่งส่วนต่างของดอกเบี้ยกระทรวงการคลังไทยจะเป็นผู้ชดเชยให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐได้ตั้งข้อสังเกตว่าการเพิ่มวงเงินอีก 1,000 ล้านบาท เป็นประโยชน์แก่ บริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) เนื่องจากวงเงินดังกล่าวเป็นวงเงินสำหรับการรับสัญญา และการ กู้เงินเพิ่มเติมจากวงเงินกู้เดิมที่มีการประมูลจัดซื้อจัดจ้างไปแล้ว⁶⁸

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(1) กรณี โครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ของบริษัท ห้องปฏิบัติการกลางตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหารและเกษตร จำกัด

⁶⁷ <http://www.sanpaworn.vissaventure.com/shin-corp-deal>

⁶⁸ [http://www.transparency-thailand.org/index.php?option=com-](http://www.transparency-thailand.org/index.php?option=com-content&task=view&id=74&Itemid=1)

โครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ของ บริษัท ห้างปฏิบัติการกลางตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหาร และเกษตร จำกัด ซึ่งจัดตั้งเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2547 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ได้ดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในวงเงิน 1,950 ล้านบาท เพื่อใช้ในการให้บริการ ตรวจสอบวิเคราะห์สินค้าเกษตรและอาหารก่อนนำเข้าหรือส่งออก ตามนโยบายความปลอดภัยด้าน อาหารของรัฐบาล สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบพบว่า การจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ ทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 1,560 ล้านบาท มีความไม่โปร่งใส เพราะมีการกำหนดสเปกเครื่องมือใน ลักษณะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับ บริษัท เอจีเลนส์ เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด ทั้งยังพบว่ กรรมการผู้หนึ่งซึ่งทำหน้าที่พิจารณาด้านเทคนิคและกำหนดสเปกเครื่องมืออุปกรณ์ครั้งนี้เป็นภรรยา ของที่ปรึกษา บริษัท เอจีเลนส์ฯ⁶⁹

(2) กรณีโครงการจ้างเหมาเพาะพันธุ์กล้วยพารา

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี⁷⁰ ได้กล่าวถึงกรณีนี้ว่ามีผลสืบเนื่องมาจากแต่เดิม คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2533 อนุมัติให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ได้ เฉพาะที่อยู่นอกเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ นอกเขตพื้นที่ต้นน้ำ ชั้นที่ 1 และนอกเขตพื้นที่หวงห้ามอื่น ๆ และให้เร่งพิจารณาให้เอกชนปลูกสร้างสวนป่าไว้ชั่วคราว ต่อมาการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อ วันที่ 26 พฤษภาคม 2546 อนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 2 ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) เป็นประธานกรรมการ คือ

- เห็นชอบให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 15 พฤษภาคม 2533 เฉพาะเรื่องสวนยางที่ อยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) กำหนดเงื่อนไขและ หลักเกณฑ์การอนุญาตเข้าทำประโยชน์เฉพาะการทำสวนยาง โดยมอบให้กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเรื่องดังกล่าวเข้าที่ประชุม คณะทำงานที่ทำหน้าที่ศึกษาพิจารณามาตรการหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการปลูกสวนป่าภาคเอกชน ที่อยู่ภายใต้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ หากคณะกรรมการนี้เห็นชอบก็ควรกำหนดการ อนุญาตให้ดำเนินการปลูกป่าได้ไม่เกินรายละ 30 ไร่ ในพื้นที่ดังกล่าว
- เห็นชอบให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2542 ที่ได้กำหนด ยุทธศาสตร์ให้ขยายพื้นที่ปลูกยางได้ไม่เกิน 12 ล้านไร่ โดยให้ขยายพื้นที่ปลูกใหม่ได้ในทุกภาคของ

⁶⁹ <http://www.trasparency-thailand.org/index.php?option=com-content&task=view&id=74&Itemid=1>

⁷⁰ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, โครงการจ้างเหมาเพาะพันธุ์กล้วยพารา, <http://cabinet.soc.th/soc/program1-4....>

ประเทศในพื้นที่ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร) กำหนดเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกยาง โดยคำนึงถึงการกำหนดเขตพื้นที่การเกษตร (Zoning) และผลผลิตทางการผลิต (Productivity) เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา

- อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร) ดำเนินโครงการปลูกยางพารา เพื่อยกระดับรายได้และให้ความมั่นคงแก่เกษตรกรรายใหม่ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2547-2549) โดยคำนึงถึงการรักษาเสถียรภาพราคายางในตลาด

- อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร) ใช้เงินกองทุนช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ปลอดดอกเบี้ย วงเงิน 1,440 ล้านบาท เพื่อดำเนินการผลิตพันธุ์ยาง จำนวน 90 ล้านต้นให้โครงการ โดยส่งเรื่องขอใช้เงินให้ คชก. พิจารณาก่อน

- เห็นชอบในการขอรับสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ใช้เงิน CESS (เงินสงเคราะห์ที่จัดเก็บจากผู้ส่งยางออกนอกราชอาณาจักร) วงเงิน 1,440 ล้านบาทชำระคืน คชก. ในระยะเวลา 10 ปี นับจากปีที่สวนยางพาราให้ผลผลิตในแต่ละปี และเห็นชอบให้กระทรวงการคลังโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จัดสรรเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการวงเงิน 5,360 ล้านบาท เพื่อเป็นสินเชื่อในการปลูกสร้างสวนยาง

การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ชินวรณ บุษยเกียรติ⁷¹ ได้อภิปรายในประเด็นการดำเนินการผลิตพันธุ์ยาง ในวงเงิน 1,440 ล้านบาท คือ การดำเนินการตามโครงการดังกล่าวมีผลประโยชน์ทับซ้อน มุ่งผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะยาว ไม่สอดคล้องกับความต้องการใช้ยางในตลาดโลก เป็นการดำเนินการอย่างเร่งด่วน ทำให้มีปัญหาต่อการเตรียมพื้นที่ปลูกยางของเกษตรกร การผลิตพันธุ์ยางไม่ได้คุณภาพ การจัดซื้อพันธุ์ยาง 90 ล้านต้น มูลค่า 1,440 ล้านบาท ไม่มีความโปร่งใส เอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งที่ไม่มีความพร้อม เช่น กรณีการกำหนดให้มีแปลงพันธุ์เพาะยาง จำนวน 1,000 ไร่ ซึ่งผู้ประกอบการไม่มีอยู่จริง แต่ได้ใช้วิธีนำแปลงเพาะพันธุ์ของเกษตรกรรายย่อยมารวมกัน ผลการประมูลได้ราคาต่ำกว่าราคากลางเพียง 5 ล้านบาท หรือต้นละประมาณ 15 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ไม่น่าเป็นธรรม เพราะต้นทุนการผลิตในขณะนั้นมีราคาเพียงต้นละ 11 บาท หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสามารถผลิตกล้ายางพันธุ์ดีได้อยู่แล้วแต่ไม่ได้รับการส่งเสริม มีการดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ผู้ผลิตพันธุ์ยางและทำสัญญากับบริษัทที่ประมูลได้ให้เป็นผู้ผลิตพันธุ์ยาง เพื่อส่งมอบให้เกษตรกรในพื้นที่

⁷¹ ชินวรณ บุษยเกียรติ, คดีทุจริตกล้ายางพารา 1,440 ล้าน, สมุดปกดำ แมนูคอร์ทปชั่น ระบอบทักษิณ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมรัฐไทย, 2550), น. 41-43

เกษตรกรได้รับกล้วยที่ไม่ได้คุณภาพ ไม่ตรงเวลา และยังมีการค้างการส่งมอบกล้วยอีก 16-17 ล้านต้น

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี⁷² ยังได้ระบุว่ามิข่าวปรากฏทางหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 4 ตุลาคม 2549 ว่าเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2549 มีการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้รับเรื่องดังกล่าวไว้สอบสวน ในหนังสือพิมพ์ยังได้กล่าวว่าโครงการกล้วยวงเงิน 1,440 ล้านบาท เป็นโครงการที่เกิดขึ้นตามนโยบายการขยายพื้นที่เพาะปลูกยางพารา 1 ล้านไร่ ในเขตพื้นที่ภาคเหนือและภาคอีสานที่อยู่ในความรับผิดชอบของนายเนวิน ชิดชอบ ในสมัยที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ช่วงปี 2547 ในรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีกรมวิชาการเกษตรและสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนบริษัทเอกชนที่เป็นคู่สัญญา คือ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์เมล็ดพันธุ์ ในเครือซีพี ซึ่งล่าสุดในการส่งมอบกล้วยงวดสุดท้ายในปี 2549 จำนวน 45 ล้านต้น บริษัท เจริญโภคภัณฑ์เมล็ดพันธุ์ ยังขาดการส่งมอบกล้วยอีก 16 ล้านต้น และอยู่ในระหว่างขั้นตอนการต่อรองกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อยาวเวลาการส่งมอบในสัญญาออกไปในช่วงการเพาะปลูกปีหน้า และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ในระหว่างการรวบรวมข้อมูลในเชิงลึก 4 ประเด็น คือ ความสัมพันธ์ของกรมการบริษัทเอกชนที่มาเข้าร่วมการประมูลงานมีลักษณะการไขว่ห้างกันไปมา การว่าจ้างช่วงงานให้กลุ่มเกษตรกรเข้ามาเป็นผู้ผลิตกล้วย ราคาต้นทุนในการผลิตกล้วยที่สูงเกินกว่าราคาต้นทุนการผลิตกล้วยในท้องตลาด ความบกพร่องในการจัดทำสัญญาการจัดซื้อจัดจ้างที่อาจส่งผลทำให้ภาครัฐเสียประโยชน์ โดยเฉพาะ โดยเฉพาะการกำหนดค่าปรับเพียง 0.001 % ของมูลค่ากล้วย ในกรณีที่บริษัทเอกชนไม่สามารถส่งได้ตามกำหนดระยะเวลา

กระทรวงคมนาคม

(1) กรณีการซื้อเครื่องตรวจสอบวัตถุระเบิดจาก บริษัท In Vision

กอร์ปศักดิ์ สภาวสุ⁷³ กล่าวถึงกรณีนี้ว่ามีเหตุมาจากเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2547 กระทรวงยุติธรรมสหรัฐได้ออกแถลงการณ์มีใจความว่า บริษัท อินวิชั่นเทคโนโลยี จำกัด ได้เข้าพบกระทรวงยุติธรรมสหรัฐและคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สหรัฐเพื่อหารือเกี่ยวกับการเปิดเผยผลสอบเป็นการภายในของบริษัทฯ ว่า อาจจะมีการเสนอการจ่ายเงินที่

⁷² สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, อ้างแล้ว

⁷³ กอร์ปศักดิ์ สภาวสุ, ใครว่าคนโกงไม่รวย ฉบับ CTX, (สำนักพิมพ์ บี บี : กรุงเทพฯ, 2548), www.korbsak.com

ไม่เหมาะสม โดยตัวแทนจำหน่ายของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจในประเทศ ต่อมาในวันที่ 6 ธันวาคม 2547 กระทรวงยุติธรรมสหรัฐก็ได้ออกแถลงการณ์ ถึงข้อตกลงระหว่าง บริษัทฯ ได้ระบุว่า จากผลการตรวจสอบพบว่าเอเยนต์ หรือตัวแทนจำหน่ายของบริษัทในประเทศไทย ได้จ่ายหรือเสนอที่จะจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่หรือพรรคการเมืองของประเทศไทย สืบเนื่องมาจากการขายเครื่องมือตรวจสอบวัตถุระเบิดสำหรับโครงการก่อสร้างสนามบินแห่งใหม่

บริษัท อินวิชั่นเทคโนโลยี จำกัด ได้ลงนามในข้อตกลงกับรัฐบาลสหรัฐที่จะเปิดเผยข้อมูลที่เป็นเหตุการละเมิดกฎหมาย Foreign Corrupt Practice Act (FCPA) และพร้อมที่จะร่วมมือในการตรวจสอบต่อไปเป็นเวลา 2 ปี ที่ยี่สิบสอง ก.ค.ค. สหรัฐยื่นคำฟ้องต่อศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนีย เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548 แต่เนื่องจาก บริษัท General Electric ขอประนีประนอมยอมความต่อศาลเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2548 และศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2548 ให้บริษัท General Electric เสียค่าปรับ 500,000 เหรียญสหรัฐ

ตามกรณีที่เป็นปัญหามีปรากฏว่าในการสอบสวนของกระทรวงยุติธรรมและ ก.ค.ค. สหรัฐ ได้เปิดเผยว่า In Vision ได้ทราบถึงความเป็นไปได้ว่าตัวแทนจำหน่ายของบริษัทในราชอาณาจักรไทย สาธารณประชาชนจีนและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้จ่ายหรือเสนอให้จ่ายเงินแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพรรคการเมืองต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมหรือเสนอทำธุรกรรม การขายเครื่องตรวจสอบระเบิดที่สนามบิน (airport security screening machine) ของบริษัท จากการสอบสวนนั้นบริษัท In Vision และ GE ได้ยินยอมโดยสมัครใจที่จะเปิดเผยให้กระทรวงยุติธรรมและ ก.ค.ค. สหรัฐ ในการที่จะให้ได้ว่าซึ่งผลการสอบสวนภายในที่เป็นการกระทำการฝ่าฝืน FCPA

ในคำฟ้องของกระทรวงยุติธรรมซึ่งมีคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐเป็นผู้กล่าวหาระบุว่า ประมาณปลายปี 2545 In Vision ได้เข้าแข่งขันเพื่อมีสิทธิเสนอขายเครื่องตรวจสอบวัตถุระเบิดประจำสนามบินให้แก่สนามบินที่กำลังก่อสร้างอยู่ในกรุงเทพ ประเทศไทย การก่อสร้างอยู่ภายใต้การดำเนินการของบริษัทที่รัฐบาลไทยกำกับดูแล In Vision ได้ทราบถึงพฤติกรรมที่ตัวแทนจำหน่ายได้ลอบบีบริษัทสนามบินและรัฐบาลไทยให้เข้าข้างบริษัท ภายใต้ข้อกำหนดของการทำธุรกรรมตัวแทนจำหน่ายจัดซื้อเครื่องตรวจสอบวัตถุระเบิดจาก In Vision แล้วจะนำมาขายต่อในราคาที่สูงขึ้นเพื่อเอากำไรจากสนามบิน ตัวแทนจำหน่ายเป็นตัวแทนของ In Vision ในการติดต่อกับสนามบินและมีส่วนร่วมด้วยหน่วยงานราชการ

ประมาณช่วงเดือนมกราคม 2546-เมษายน 2547 ในการติดต่อกันระหว่างผู้จัดการฝ่ายขายในภูมิภาคที่รับผิดชอบและเจ้าหน้าที่บริหารระดับสูง ตัวแทนจำหน่ายได้ระบุว่าได้เสนอให้ของขวัญหรือเงินเจ้าหน้าที่ที่ใช้สิทธิพลบิบบินสนามบิน บนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้จัดให้กับผู้จัดการฝ่ายขายในภูมิภาคกับผู้บริหารอาวุโส In Vision ได้ทราบถึงความเป็นไปได้อย่างมากว่าตัวแทนจำหน่ายมีความตั้งใจที่จะให้ของขวัญหรือการเสนอให้สัดส่วนที่แตกต่างของราคาที่ตัวแทนจำหน่ายต้องจ่ายให้ In Vision กับราคาที่ตัวแทนจำหน่ายจะนำไปขายอีกต่อหนึ่ง แม้จะได้ทราบถึงพฤติกรรมนี้ In Vision

ก็ยังให้ตัวแทนจำหน่ายไปดำเนินการต่อ ในหรือประมาณเดือนเมษายน 2548 บริษัทสนามบิน โดยผ่านทางคู่สัญญาตกลงจนดำเนินการทำสัญญาซื้อขายเครื่องป้องกันวัตถุระเบิด จำนวน 26 ชุด จากตัวแทนจำหน่ายของ In Vision เป็นจำนวนเงิน 35.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่การจัดซื้อได้เลื่อนไป หลังจาก In Vision ได้รับแจ้งเรื่องการละเมิด FCPA

อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้กล่าวในรายการ นายทฯ ทักษิณ คุยกับประชาชน⁷⁴ ว่า “...เหตุการณ์ทั้งหมดนั้นไม่ได้เป็นเรื่องที่มีการจ่ายเงิน หรือ สัญญาว่าจะจ่ายเงินให้กับข้าราชการหรือนักการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ว่าเป็นการที่ บริษัท อินวิชั่นฯ ซึ่งเป็นบริษัทที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุดในขณะนั้น กำลังจะถูกบริษัท เจนเนอรัล อิเล็กทรอนิกส์ (จีอี) เข้ามาควบรวมกิจการไป ก็อยากจะขายหุ้นในราคาแพง ๆ ในเมื่อมีการสอบสวน ขึ้นมา ระหว่างที่กำลังสอบสวนอยู่ เมื่อมีข้อสงสัยในระหว่างการสอบสวน ซึ่งยังไม่เสร็จสิ้น ทาง บริษัทอินวิชั่นฯ มีความรู้สึกว่าจะเริ่มตก ก็รีบไปรับสารภาพไว้ก่อน คือ ยอมเสียค่าปรับ ไม่ได้ รับสารภาพว่ามีการจ่ายเงินจริงอะไร เพราะไม่ได้จ่ายจริง ๆ จึงไปบอกว่าผมยอมเสียค่าปรับแล้วกัน จึงเสียค่าปรับไป 800,000 เหรียญสหรัฐ แต่หุ้นที่เขาขายกัน ผมจำไม่ได้นะประมาณ 900 ล้านดอลลาร์ เพราะฉะนั้นเขาจึงขายให้จบไป เลยกลายเป็นเรื่องการคางวุ่นวายมาอยู่กับเรา ไม่มีเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลใดทางฝ่ายไทยเกี่ยวพันกับการเรียกหรือรับผลประโยชน์โดยมิชอบ ผลสุดท้ายผมบอกว่า ต้องเอาความกระจ่างออกมา ไม่อย่างนั้นประชาชนเข้าใจผิด ในที่สุดแล้วก็กระจ่างชัดครับว่า เรื่องนี้ ไม่ได้มีการจ่ายเงิน ทางกระทรวงยุติธรรมยืนยันมาเลย ไม่มีการจ่ายเงินหรือสัญญาว่าจะจ่ายเงินให้กับ นักการเมืองหรือข้าราชการใด ๆ”

(2) โครงการเชื่อมต่ออากาศยานสุวรรณภูมิของการรถไฟแห่งประเทศไทย (Airport Link)

โครงการนี้สืบเนื่องมาจากการรถไฟแห่งประเทศไทยได้เสนอขออนุมัติดำเนินการก่อสร้างโครงการระบบขนส่งทางรถไฟเชื่อมต่ออากาศยานสุวรรณภูมิและสถานีรับส่งผู้โดยสาร อากาศยานในเมือง ในวงเงิน 29,000 ล้านบาท ใช้ระยะเวลาก่อสร้าง 3 ปี และเสนอให้ว่าจ้างผู้รับเหมา ดำเนินการก่อสร้างระบบทั้งหมดทุกองค์ประกอบ ในลักษณะที่เป็นสัญญาเดี่ยว (Single Package Contract Agreement) เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ร่นระดับการสั่งการและกระบวนการตัดสินใจ ย่นระยะเวลาก่อสร้างและลดโอกาสความเสี่ยงในการประสานงานที่อาจจะผิดพลาดระหว่างระบบต่าง ๆ

⁷⁴ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, นายทฯ ทักษิณคุยกับประชาชน (เล่ม 9) , (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล๊อค, 2548), น. 220

(System Interface, Coordination and System Commissioning) กระทรวงคมนาคมจึงได้เสนอโครงการรถไฟสายพญาไท-มักกะสัน-สนามบินสุวรรณภูมิ โดยมี City Check – in Terminal เพื่อให้เอกชนเข้าร่วมทุนในโครงการ แต่ด้วยเหตุเกิดวิกฤติเศรษฐกิจและการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิล่าช้า การรถไฟแห่งประเทศไทยจึงได้ศึกษาและทบทวนโครงการนี้ใหม่ และด้วยเหตุที่การรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับงบประมาณศึกษาสำรวจออกแบบทางรถไฟสายนี้ไว้แล้ว จำนวน 140 ล้านบาท จึงได้เจียจงบประมาณนี้ส่วนหนึ่งว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษา และดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2537 คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2546 อนุมัติตามมติคณะกรรมการบริหารการพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (กทก.) ครั้งที่ 3/2546 วันที่ 28 กรกฎาคม 2546 ที่เห็นชอบให้การรถไฟแห่งประเทศไทยทำการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อศึกษาความเหมาะสมในการให้เอกชนร่วมลงทุนโครงการดังกล่าวในวงเงิน 20 ล้านบาท และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไปได้ โดยได้รับความเห็นของรัฐมนตรีไปดำเนินการด้วย คือ การให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนตามโครงการนี้ให้เร่งดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 โดยเร็ว โดยให้หารือรองนายกรัฐมนตรี (นายวิญญู เครืองาม) สำหรับรูปแบบของการร่วมทุนของเอกชน รวมทั้งการระดมทุนให้ กทก. รับไปพิจารณาโดยเร็ว ทั้งนี้แนวทางที่อาจดำเนินการได้ เช่น การให้สัมปทาน หรือให้เอกชนก่อสร้างและรัฐใช้แหล่งเงินจากกองทุนเข้าไปบริหารโดยถือหน่วยลงทุน และมีการจำหน่ายในตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

ต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง คือ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 มิถุนายน 2547 เห็นชอบและอนุมัติให้การรถไฟแห่งประเทศไทยดำเนินการเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างระบบขนส่งทางรถไฟ (รถไฟฟ้า) เชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและสถานีรับส่งผู้โดยสารตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ ส่วนการก่อสร้างขยายความยาวอุโมงค์รถไฟใต้ดินภายในสนามบินของทางรถไฟสายพญาไท-มักกะสัน-สนามบินสุวรรณภูมิ ให้ยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2537 เรื่อง พื้นที่ที่ควรกำหนดให้ระบบขนส่งมวลชน (รถไฟฟ้า) เป็นระบบใต้ดินเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายและได้รับความเห็นของกระทรวงการคลังไปพิจารณาดำเนินการด้วย ดังนี้

(1) เนื่องด้วยการรถไฟแห่งประเทศไทยมีฐานะทางการเงินไม่แข็งแกร่ง การระดมทุนเพื่อดำเนินการโครงการผ่านการรถไฟแห่งประเทศไทยจะไม่สามารถดำเนินการได้โดยไม่มีการอุดหนุนจากรัฐบาล และเพื่อลดภาระการคลังของรัฐบาล จึงควรมีการตั้งนิติบุคคลเฉพาะกิจขึ้นมาระดมทุนเป็นการเอกเทศทางการเงินจากการรถไฟแห่งประเทศไทย

(2) การอุดหนุนทางการเงินจากรัฐบาลหากจำเป็น สมควรให้มีสัญญาจ้างให้บริการจ้างเชิงสังคม (Public Service Obligation : PSO) โดยผูกเงินอุดหนุนกับผลงานของการบริการอย่างชัดเจน เช่น ผูกเงินอุดหนุนกับกิโลเมตรการดำเนินการ

(3) เงื่อนไขสัญญาให้ผู้ประกอบการเดินรถและการบำรุงรักษาระบบเข้าร่วมดำเนินการ จะต้องมีความชัดเจนในการบูรณาการกับการขนส่งรูปแบบอื่น เช่น รถไฟฟ้าใต้ดิน รถโดยสารประจำทาง ทั้งในการเดินรถ การตลาด ข้อมูลสำหรับผู้โดยสาร และการจัดการรายรับ เพื่อให้ผู้โดยสารสามารถเดินทางโดยอาศัยตัวร่วมได้อย่างสะดวก

ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 มิถุนายน 2547 ยังมีความเห็นเพิ่มเติมด้วย คือ

(1) การดำเนินการก่อสร้างระบบขนส่งทางรถไฟ (รถไฟฟ้า) ดังกล่าว จะใช้วิธีว่าจ้างเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการและรัฐจ่ายค่าก่อสร้างและค่าใช้จ่ายทางการเงินพร้อมดอกเบี้ยคืนทั้งหมดภายหลังการก่อสร้างแล้วเสร็จ อย่างไรก็ดี หากกระทรวงคมนาคมและกระทรวงการคลังพิจารณารูปแบบการระดมแหล่งเงินทุนของโครงการในภาพรวมของระบบขนส่งมวลชนระบบรางระยะทางรวม 291 กิโลเมตร ซึ่งรวมถึงโครงการก่อสร้างระบบขนส่งทางรถไฟ (รถไฟฟ้า) ๑ ของการรถไฟแห่งประเทศไทยดังกล่าวข้างต้นได้แล้วเสร็จโดยเร็ว การจ่ายเงินค่าก่อสร้างและค่าใช้จ่ายทางการเงินพร้อมดอกเบี้ยคืนแก่เอกชนก็อาจดำเนินการได้ก่อนการก่อสร้างแล้วเสร็จ ดังนั้นการดำเนินการก่อสร้างระบบขนส่งทางรถไฟ (รถไฟฟ้า) ๑ ในครั้งนี้ จึงเป็นการว่าจ้างให้เอกชนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ และไม่เข้าข่ายที่จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535

(2) โดยที่การดำเนินการก่อสร้างระบบการขนส่งทางรถไฟ (รถไฟฟ้า) ๑ ในครั้งนี้ กระทรวงคมนาคม (การรถไฟแห่งประเทศไทย) ได้แจ้งไว้ตามหนังสือกระทรวงคมนาคม ด่วนที่สุดที่ คค (ปคร) 0805.2/125 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2547 ว่า แม้ตามสัญญาว่าจ้างบริการที่ปรึกษาสำหรับงานสำรวจและออกแบบรายละเอียดโครงการระบบขนส่งทางรถไฟเชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และสถานีรับส่งผู้โดยสารอากาศยานเมือง ได้กำหนดวันแล้วเสร็จ (เมื่อส่งมอบรายงาน Final Design) ในวันที่ 10 ตุลาคม 2547 แต่การส่งมอบแบบรายละเอียดฉบับร่าง (Draft Final Design) ในวันที่ 10 กรกฎาคม 2547 นั้น ที่ปรึกษาสามารถออกแบบในรายละเอียดของทุกระบบงาน คือ โครงสร้างเส้นทาง อาคารสถานี ระบบไฟฟ้า เครื่องกล อาณัติสัญญาณ และข้อกำหนดขบวนรถครบถ้วนตามข้อกำหนดในสัญญาแล้ว เว้นแต่งานโยธาของเส้นทางและสถานีจะยังคงค้างรายละเอียดในส่วนที่สัมพันธ์กับงานอื่น เช่น การต่อเชื่อมของตัวสถานีกับอาคาร โรงแรมท่าอากาศยาน การทบทวนด้าน Safety Audit ของสถานีและรายละเอียดปลีกย่อยที่จะต้องเชื่อมกันระหว่างโครงสร้างหลักต่าง ๆ ซึ่งไม่เป็นสาระสำคัญของการประเมินราคา ผู้เสนอราคาที่มีประสิทธิภาพอย่างดีกับงานก่อสร้างระบบไฟฟ้าขนส่งมวลชน จะสามารถประเมินราคาของโครงการนี้ได้จากแบบรายละเอียดระดับนี้ได้ จึงสามารถที่จะใช้แบบรายละเอียดฉบับร่างที่จะส่งมอบภายในวันที่ 10 กรกฎาคม 2547 ในการประกวดราคาได้เลย โดยผู้เสนอราคาสามารถประกันราคาต่อหน่วย (unit rate) ตามบัญชีวัสดุและสามารถประกันราคาสูงสุดของโครงการได้ ดังนั้น การว่าจ้างเอกชนให้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการโครงการก่อสร้างระบบขนส่งทางรถไฟ (รถไฟฟ้า) ๑ ตามข้อ (1) จึงไม่เข้าข่ายที่จะถือว่าเป็นการ

ดำเนินการในลักษณะ Lump Sum Turnkey ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2526 เรื่องการทำสัญญาว่าจ้างในสัญญาจ้างเหมาสำรวจออกแบบและก่อสร้างโดยผู้รับจ้างรายเดียวกัน และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2540 เรื่องวิธีการจ้างเหมาประมูลแบบเหมารวม (Turnkey) เพราะเอกชนที่จะเข้ามาดำเนินการก่อสร้างมิได้เกี่ยวข้องกับการออกแบบรายละเอียดของโครงการแต่อย่างใด

คณะรัฐมนตรี วันที่ 17 สิงหาคม 2547 มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอว่าตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2547 เห็นชอบและอนุมัติให้การรถไฟแห่งประเทศไทยดำเนินการเกี่ยวกับการก่อสร้างระบบขนส่งทางรถไฟ (รถไฟฟ้า) เชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและสถานีรับส่งผู้โดยสาร ตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอให้ยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2537 เรื่อง พื้นที่ที่ควรกำหนดให้ระบบขนส่งมวลชน (รถไฟฟ้า) เป็นระบบที่ดินเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย และให้ความเห็นของกระทรวงการคลังไปพิจารณาด้วยนั้น เนื่องจากข้อเสนอของกระทรวงคมนาคมที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเกี่ยวกับรูปแบบการระดมแหล่งเงินทุนยังไม่ได้กำหนดไว้ให้ชัดเจนว่าให้กระทรวงการคลังค้ำประกันการชำระเงินคืน ดังนั้น เพื่อให้เอกชนที่สนใจจะเข้าดำเนินการในโครงการดังกล่าวมั่นใจมากยิ่งขึ้น ขอเพิ่มเติมมติคณะรัฐมนตรีว่า เมื่อถึงกำหนดแล้วเสร็จของโครงการแล้ว ยังไม่สามารถหาข้อยุติของรูปแบบการลงทุนของโครงการในภาพรวมของระบบขนส่งมวลชนระบบรางได้ อนุมัติให้การรถไฟแห่งประเทศไทยหาแหล่งเงินกู้ที่เหมาะสม โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง เพื่อนำมาชำระค่าก่อสร้างและค่าใช้จ่ายทางการเงินพร้อมดอกเบี้ย เพื่อให้สามารถชำระค่าก่อสร้างและค่าใช้จ่ายอื่นทั้งปวงคืนให้แก่เอกชนผู้ลงทุนในโครงการได้ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังไม่ขัดข้องตามข้อเสนอข้างต้น และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 เห็นชอบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเสนอ ขอให้แก้ไขมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2547 คือ เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 990 วัน นับแต่วันเริ่มงานตามสัญญาจ้างของการรถไฟแห่งประเทศไทยกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องและยังไม่สามารถหาข้อยุติของรูปแบบการระดมทุนของโครงการในภาพรวมของระบบขนส่งมวลชนระบบรางที่ไม่ก่อให้เกิดหนี้สาธารณะได้ อนุมัติให้การรถไฟแห่งประเทศไทยหาแหล่งเงินกู้ที่เหมาะสม โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง เพื่อนำมาชำระค่าก่อสร้างและค่าใช้จ่ายทางการเงินพร้อมดอกเบี้ยคืนให้แก่เอกชนเมื่อครบกำหนด 990 วันตามสัญญาจ้างดังกล่าวข้างต้น โดยให้กระทรวงการคลังค้ำประกัน รวมทั้งให้กระทรวงการคลังดำเนินการอื่นที่จำเป็นเพื่อให้สามารถชำระค่าก่อสร้างและค่าใช้จ่ายทั้งปวงคืนให้แก่เอกชนผู้ลงทุนในโครงการได้

จุติ ไกรฤกษ์⁷⁵ กล่าวถึงการก่อสร้างตามโครงการดังกล่าวดำเนินการโดยการรถไฟแห่งประเทศไทยและมีกลุ่มกิจการร่วมค้ารับผิดชอบการก่อสร้างตามสัญญาก่อสร้าง ลงวันที่ 20 มกราคม 2548 รวม 4 บริษัท คือ บริษัท บี.กริม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด บริษัท Siemens Aktiengesellschaft จำกัด บริษัท ชีโน-ไทย เอ็นจิเนียริงแอนด์คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) และ บริษัท บี.กริม เอ็มพีเอ็ม ฮ่อกง จำกัด

การดำเนินการก่อสร้างเป็นไปในรูปแบบที่เรียกว่า “ดีไซน์แอนด์บิลท์” ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับแบบ การแก้ไขแบบ และตามปกติการก่อสร้างเป็นการดำเนินการตามโครงการที่ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดก่อนและจะรับเงินค่าจ้างต่อเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ แต่การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ไปทำสัญญาในลักษณะให้มีการจ่ายเงินค่าธรรมเนียมทางการเงินให้แก่บริษัทผู้รับจ้างที่เป็นคู่สัญญากับสถาบันทางการเงิน ทั้งนี้เป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น และการที่มีมติคณะรัฐมนตรีเอื้อประโยชน์ต่อเอกชนคู่สัญญานั้น มีเอกสารที่ระบุได้ว่ามีรัฐมนตรีช่วยร่วมรัฐบาลท่านหนึ่งถือหุ้นในบริษัทรับจ้างรายหนึ่ง จำนวน 4.68% ของจำนวนหุ้นทั้งหมด

(3) โครงการท่อร้อยสายไฟฟ้าภายในสนามบินสุวรรณภูมิ

กรณีสืบเนื่องมาจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สต.ง.) ได้ตรวจพบว่า โครงการท่อร้อยสายไฟฟ้ามีความผิดปกติด้านการออกแบบและการประกวดราคา โดยคณะกรรมการตรวจการจ้างออกแบบร่วมกับบริษัทที่ปรึกษาได้กำหนดแบบที่มีลักษณะเฉพาะในการเชื่อมต่อของท่อและอุปกรณ์ของท่อเพียงแบบเดียว ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตรายเดียว ทำให้มีเพียงผลิตภัณฑ์ท่อร้อยสายไฟชนิดเดียวเท่านั้นที่สามารถเสนอราคาได้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จึงได้ทักท้วงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่ระบุโดยคณะกรรมการตรวจสอบการจ้างที่ไม่เป็นการเปิดกว้าง ทำให้มีข้อจำกัดในการประมูล จึงมีการแก้ไขให้มีการใช้ท่อร้อยสายไฟฟ้าแบบอื่นได้ แต่ บ.ท.ม. ได้แจ้งให้ผู้มีคุณสมบัติในการเสนอราคาล่วงหน้าเพียง 1 วันก่อนวันยื่นซองประกวดราคา เป็นเหตุให้ผู้เสนอราคาไม่สามารถเตรียมเอกสารเข้าประกวดราคาได้ทันเวลา ซึ่งเป็นการกีดกันไม่ให้มีโอกาสเสนอราคาอย่างเป็นธรรม อีกทั้ง คณะกรรมการกำหนดราคากลางก็ไม่ได้มีการทบทวนราคากลางให้สอดคล้องกับแบบใหม่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการทางวินัยกับผู้เกี่ยวข้อง แต่กระทรวงคมนาคมก็ไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใด และในที่สุด บ.ท.ม. ก็ได้ลงนามในสัญญาจ้างกิจการร่วมค้า ไอทีดี-เอ็นซีซี ในวงเงิน

⁷⁵ จุติ ไกรฤกษ์, คดีแอร์พอร์ตลิงก์ 27,000 ล้านบาท, สมุดปกดำ เมฆอุรอรूपันระบอบทักษิณ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมรัฐไทย, 2550), น. 197-203

1,910 ล้านบาท คุณหญิง จารุวรรณ เมณฑกา ในฐานะกรรมการ คตส. และประธานคณะกรรมการตรวจสอบการทุจริตงานก่อสร้างระบบจ่ายไฟฟ้าและท่อร้อยสายไฟฟ้าในสนามบินสุวรรณภูมิ ได้สรุปผลการตรวจสอบว่า การประมูลโครงการดังกล่าวทำให้ บม. ได้รับความเสียหายต้องรับราคางานก่อสร้างแพงกว่าที่ควร และได้แต่งตั้งคณะกรรมการได้ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในข่ายต้องรับโทษ ในข้อหาปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือโดยทุจริต⁷⁶

กระทรวงมหาดไทย

กรณีดำเนินการตามโครงการจัดซื้อยานพาหนะและอุปกรณ์ดับเพลิง อลงกรณ์ พลบุตร และ ยุทธพงษ์ จรัสเสถียร⁷⁷ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่าเป็นผลสืบเนื่อง เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2546 เอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย ได้เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อหารือโครงการจัดซื้อรถดับเพลิง ต่อมาในวันที่ 28 พฤษภาคม 2546 บริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุกฯ ได้ยื่นข้อเสนอขายรถดับเพลิงกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และในวันที่ 4 มิถุนายน 2546 ทูตออสเตรเลีย นำเสนอโครงการขายรถดับเพลิงกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แบบรัฐต่อรัฐ โดยใช้วิธีการค้าต่างตอบแทน 100 % และในวันที่ 22 กรกฎาคม 2546 ทูตออสเตรเลียได้นำเสนอโครงการนี้อีกครั้งต่อรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ฯ ได้สั่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณา ในวันที่ 7 สิงหาคม 2546 ได้ตอบกลับรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยว่ายินดีรับข้อเสนอขายรถดับเพลิงแบบรัฐต่อรัฐ และได้แนะนำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาอนุมัติในเวลาต่อมา ในวันที่ 22 มิถุนายน 2547 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติในหลักการให้รับความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลียเท่าที่จำเป็น ส่วนที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ให้นำเข้าเฉพาะที่จำเป็นที่ไม่สามารถผลิตได้ในประเทศไทยเท่านั้น

วันที่ 30 กรกฎาคม 2547 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ลงนามในข้อตกลงทำความเข้าใจกับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลีย

วันที่ 20 สิงหาคม 2547 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เสนอขอความเห็นชอบในการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 315 คัน เรือดับเพลิง 30 ลำ ที่ต้อง

⁷⁶ <http://www.transparency-thailand.org/index.php?option=com-content&task=view&id=74&Itemid=1>

⁷⁷ อลงกรณ์ พลบุตร และ ยุทธพงษ์ จรัสเสถียร, คดีทุจริตรถดับเพลิง 6.7 พันล้าน, สมุดปกดำ เมฆอุกรณ์ร่ำปชัน ระบอบทักษิณ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมรัฐไทย, 2550), น. 214-221

นำเข้ามาจากต่างประเทศ คิดเป็นเงินประมาณ 6,687,489,000 บาท โดยจะต้องเปิด Letter of Credit ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามของผู้ขายผ่านธนาคารกรุงไทยให้กับธนาคาร Raiffeisse Zentralbank Vienna ประเทศออสเตรียภายใน 30 วัน

วันที่ 25 สิงหาคม 2547 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะระดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ลงนามอนุมัติในวันที่ 27 สิงหาคม 2547 และในวันเดียวกันนี้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ลงนามร่วมกับบริษัท สไตเออร์ฯ เพื่อทำสัญญาซื้อขายยานพาหนะและวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าว

ต่อมาได้มีการตรวจสอบพบว่า การจัดซื้อดังกล่าวทำให้รัฐเสียหายมากกว่า 2,000 ล้านบาท เพราะเรือดับเพลิง 30 ลำ ราคาลำละ 25,462,100 บาทรวมเป็นเงิน 763,890,000 บาท แต่บริษัท สไตเออร์ฯ ซื้อจากบริษัทซีทีบีที พัทยา ชลบุรี เพียงลำละ 14,300,000 บาท ส่วนเรือดับเพลิง จำนวน 72 คัน ซื้อจากบริษัท มิตรบุษิณีของไทย คันละ 460,000 บาท รวมเป็นเงิน 33,120,000 บาท แต่เมื่อประกอบเป็นเรือดับเพลิงแล้ว บริษัทฯ สไตเออร์ฯ ขายให้กรุงเทพมหานครคันละ 5,839,150 บาท รวมเป็นเงิน 420,411,600 บาท

กระทรวงพาณิชย์

กรณีทำข้อตกลง FTA ระหว่างไทย-ออสเตรเลียให้เกิดประโยชน์กับบริษัทชินแซท ตามกรณีนี้มีข้อเท็จจริงที่ปรากฏ⁷⁸ คือ ตามข้อตกลง FTA ระหว่างไทย – ออสเตรเลีย เมื่อเดือนตุลาคม 2546 ในด้านการให้บริการด้านโทรคมนาคมสรุปได้ว่า ออสเตรเลียจะไม่จำกัดโควต้าของปริมาณบริการดาวเทียมและมือถือ และจะไม่จำกัดการถือหุ้นของคนไทยใน บริษัท Optus และ Vodafone แต่จะไม่ผูกมัดในการให้ถือหุ้นโดยคนไทยในบริษัท Telstra

(Communications service: Australia will not impose quotas on the number of satellite and mobile phone services and will permit unlimited Thai interest In Optus and Vodafone, but no commitment has been made on ownership by Thai national of Telstra.)

การมีรายการดังกล่าวปรากฏใน FTA นั้น ซึ่งความจริงแล้ว บริษัท Optus และ Vodafone มีต่างชาติถือหุ้นอยู่แล้ว 100% การบอกไม่จำกัดโควต้าคนไทยก็ไม่มีประโยชน์อันใด เพราะปกติก็ให้ต่างชาติถือหุ้นได้เต็มที่อยู่แล้ว ส่วน Telstra มีมูลค่าในตลาดประมาณ 2.8 ล้านล้านบาท ใหญ่เกินกว่าที่บริษัทไทยจะไปลงทุนได้ (เอไอเอสของไทยมีมูลค่าเพียงสามแสนล้านบาท) รายการที่ปรากฏใน

⁷⁸ <http://sanpaworn.vissaventure.com/shin-corp-deal>

FTA นี้เป็นเพียงการแสดงให้เห็นว่าจะให้ไทยได้ประโยชน์มากเท่านั้น แม้ตามข้อตกลงนี้ได้ทำมาตั้งแต่ปี 2546 แต่บริษัทชินแซทก็ยังไม่เคยรับผลประโยชน์เป็นกรณีพิเศษ เช่น ในปี 2548 ยอดขายของชินแซทในออสเตรเลียน้อยกว่า 1 ล้านเหรียญ (40 ล้านบาท) จากยอดรวม 4,000 ล้านบาท

กระทรวงอุตสาหกรรม

กรณีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้การส่งเสริมกิจการดาวเทียมไทยคมของบริษัท ชินแซท คือ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2546 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้มีมติให้การส่งเสริมการลงทุนโครงการดาวเทียม “ไอฟิสตาร์” ของบริษัท ชินแซทเทลไลท์ ซึ่งให้บริการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยให้ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล เฉพาะรายได้ที่ได้รับจากต่างประเทศ เป็นระยะเวลาถึง 8 ปี หรือเทียบเท่ากับสิทธิประโยชน์สูงสุดที่ BOI ให้กับนักลงทุนที่ลงทุนในเขต 3 ซึ่งเป็นเขตท้องที่ห่างไกล มูลค่าเม็ดเงินที่บริษัทชินแซทเทลไลท์ได้รับการยกเว้นภาษีนี้นับสูงสุดถึง 16,459 ล้านบาท

กรณีมีการยกเว้นภาษีดังกล่าว สมเกียรติ ตั้งกิจวานิช⁷⁹ นักวิชาการสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย ได้เบิกความต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2548 ในคดีที่กลุ่มบริษัทในเครือชินคอร์ป เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นางสาวสุกัญญา กลางณรงค์ รองประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อเป็นจำเลย ฐานหมิ่นประมาท ว่าการส่งเสริมการลงทุนนี้ทำให้ผู้ถือหุ้นของชินแซทเทลไลท์ ได้ประโยชน์อย่างมาก อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการลงทุนดังกล่าวไม่มีเหตุผลที่เหมาะสมหลายประการ คือ การส่งเสริมการลงทุนของ BOI ไม่มีผลโน้มน้าวให้เกิดลงทุนใด ๆ เพิ่มขึ้น เพราะบริษัทได้ตัดสินใจลงทุนไปแล้ว ดาวเทียมไอฟิสตาร์ มีประสิทธิภาพดีกว่าดาวเทียมแบบเดิมถึง 30 เท่า ซึ่งหมายความว่า ไอฟิสตาร์สามารถแข่งขันกับคู่แข่งจากประเทศอื่น ๆ ด้วยทุนที่ต่ำมากกว่าอยู่แล้ว การได้รับการส่งเสริมการลงทุนจึงไม่มีความจำเป็นเลย และ ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน คือผู้ใช้ต่างชาติและผู้ถือหุ้นเท่านั้น โดยประชาชนจะไม่ได้รับประโยชน์แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม มีการพยายามอธิบายในเรื่องตามที่มีการกล่าวถึงใน 3 ประการดังกล่าว⁸⁰ คือ

- การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลของรายได้จากต่างประเทศของไทยคม 3 และไทยคม 4 (ไอฟิสตาร์) เป็นเวลา 8 ปี (แต่ไม่ยกเว้นภาษีกรณีรายได้ในประเทศไทย) เนื่องจากไทยคมมีรายได้ปันกัน

⁷⁹ <http://sanpaworn.vissaventure.com/shin-corp-deal>

⁸⁰ <http://sanpaworn.vissaventure.com/shin-corp-deal>

ทั้งจากไทยและต่างประเทศ เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุน การส่งออก การแข่งขันบริการดาวเทียม ภายในประเทศ รายได้ของไทยคงยังคงเสถียรค่าสัมพัทธ์ทั้งหมด (ปัจจุบัน 15 % ของรายได้ อนาคต เป็น 20-25) ไทยคม-3 ได้ BOI ในปี 2540 ส่วน ไอพีสตาร์ได้ BOI ตามเหตุผลเดียวกัน ตั้งแต่ปี 2546 จะมีผลในปี 2549 เมื่อมีรายได้จากต่างประเทศ ไทยคม 1-2 ไม่ได้ BOI เพราะรายได้ต่างประเทศ ไม่มากพอ

- ดาวเทียมไอพีสตาร์มีปริมาณช่องสัญญาณมากขึ้น 20 เท่าของดาวเทียมปัจจุบัน แต่เงินลงทุนก็ใช้มากขึ้นมาก (1.6 ล้านบาทเป็นเพียงเงินลงทุนขั้นต้น) ผลคือทำให้ต้นทุนดิบต่ำกว่าเดิมประมาณ 5-10 เท่าแล้วแต่การใช้งาน ไม่ใช่ 30 เท่า ส่วนการที่มีปริมาณช่องสัญญาณมาก ก็ต้องใช้เวลายาวนานกว่าจะใช้งานได้เต็ม ทำให้ต้นทุนเฉลี่ยสูงขึ้น เพราะมีส่วนที่ยังขายไม่ได้ ไม่ได้ก่อรายได้อีกพักใหญ่ บางพื้นที่อาจขายไม่ได้ และเพื่อให้ขายได้มาก ๆ เร็ว ก็ต้องขายให้ถูกลง และ ไอพีสตาร์ให้บริการบอร์ดแบนด์ ทำให้ต้องมีการแข่งขันกับสายภาคพื้นดิน เช่น เอดีเอสแอล ซึ่งมีราคาถูกลงประมาณ 500-1000 บาทต่อเดือน ราคาจึงต่ำมากใกล้เคียงกับเอดีเอสแอล ไม่ใช่แข่งแค่ดาวเทียมกันเอง ไม่ได้แค่ให้เช่าช่องสัญญาณ แต่ต้องลงทุนอุปกรณ์ลูกค้าด้วย จึงต้องมีการลงทุนอีกหลายหมื่นล้านอาจต้องใช้พันธมิตรในแต่ละประเทศช่วยลงทุน (จะต้องมีการติดตั้งอุปกรณ์ลูกค้าราว 1 ล้านชุด ๆ ละ 3-4 หมื่นล้านบาท)

- การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานดาวเทียม มีลักษณะ “การประหยัดจากขนาด” ยิ่งมีขนาดใหญ่ ต้นทุนต่อหน่วยยิ่งต่ำลง การที่ไอพีสตาร์มีขนาดใหญ่ การที่ต่างชาติใช้มาก ก็จะทำให้คนไทยใช้ถูกลงด้วย เพราะต้นทุนจะไปถัวเฉลี่ยกันทั้งหมดในปริมาณที่ใหญ่กว่ามาก (ไทย 10% ต่างชาติ 90%) การที่ BOI ยกเว้นภาษีเงิน ทำให้เกิดการลงทุน มีการจ้างคนและบริษัทท้องถิ่น สร้างรายได้ภาษีต่าง ๆ มากมาย

สรุป สภาพปัญหาหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการกล่าวหาหรือกล่าวอ้างว่าเป็นการทุจริตหรือเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นในสมัยที่มี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี นั้น จะเป็นความจริงหรือไม่ อย่างไร เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการตามกระบวนการทางศาลต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีพฤติกรรมหรือการกระทำบางอย่างเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริงและมีอยู่จริง ทั้งเป็นพฤติกรรมที่มีความหมิ่นเหม่เป็นอย่างมากต่อการทำให้นักลงทุนนอกเกิดความเคลือบแคลงสงสัยได้ว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ส่วนบุคคล ซึ่งท้ายที่สุดก็กลายเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความสงสัยถึงความสุจริตใจในเรื่องการใช้อำนาจดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาลและกลายเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจ ความไม่เชื่อถือรัฐบาลได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณากันต่อไปว่าสังคมไทยสมควรกำหนดให้มีกลไกใด ๆ เพื่อให้รัฐบาลได้ประพฤติปฏิบัติหรือดำรงตนให้อยู่ในวิถีทางที่ทำให้ประชาชนเชื่อถือและเชื่อมั่นในความสุจริตได้เสมอ